

ROK XVI

NUMER 10

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

 KRAKÓW, DNIA 20 LISTOPADA 1937

T R E Ś Ć

Poz.	Str.
118. Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie terminów gimnazjalnych egzaminów dojrzałości	278
119. Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie odczytów propagandowych w szkołach średnich ogólnokształcących	278
120. Czasopismo „Rodzice i Dziecko”	278
121. Nowy wykaz szkół uprawnionych do korzystania z ulg kolejowych w roku szkolnym 1937/38	279
122. Niewłaściwe zachowanie się młodzieży	288
123. Taksa administracyjna w państwowych liceach ogólnokształcących	288
124. Ulgi w opłatach szkolnych	288
125. Ulgi w opłatach egzaminacyjnych dla kandydatów na kierowców pojazdów mechanicznych	289
126. Zaświadczenia dla dyrektorów prywatnych szkół średnich ogólnokształcących	289
127. Komunikaty	289
128. DZIAŁ NIEURZĘDOWY:	
Rola opiekuna klasowego w szkole powszechnej	290
O egzekutywie w nauczaniu i wychowaniu młodzieży	293
Kolonie wakacyjne młodzieży na terenie Okręgu Szkolnego Krakowskiego	295
Plan pracy Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego na rok szkolny 1937/38	297
Kronika	307
Wykaz dzieł nabytych przez Centralną Bibliotekę Nauczycielską	309

118.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

OKÓLNIK Nr 95

z dnia 26 października 1937 r. (II S-9845/37)

w sprawie

terminów gimnazjalnych egzaminów dojrzałości.

Gimnazjalne egzaminy dojrzałości w szkołach odbędą się z końcem roku szkolnego 1937/38 w terminie normalnym.

Ze względu na przepisy ust. 1 § 54 Regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 2, poz. 8 z 1926 r.), które dają możliwość powtórzenia egzaminu nie później niż przed upływem dwóch lat, oznajmiam, że egzaminy dojrzałości będzie można powtarzać tylko do końca roku 1940.

Gimnazjalne egzaminy dojrzałości eksterminów będą się odbywały również do końca roku 1940 — z tym jednak zastrzeżeniem, że od terminu jesiennego w 1939 r. włącznie będą przeznaczone dla kandydatów, powtarzających egzamin dojrzałości, a zatem osoby, pragnące przystąpić w czasie od września 1939 r. do końca 1940 r. po raz pierwszy do egzaminu dojrzałości, nie będą do egzaminu dopuszczone.

Minister:

W. Świętosławski.

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych
Urząd Wojew. śląski — Wydz. Ośw. Publ.
Liceum Krzemienieckie.

119.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Nr II S-9719/37. Warszawa, 27. X. 1937.

W sprawie

odczytów propagandowych w szkołach średnich ogólnokształcących.

Ministerstwo Spraw Wojskowych (Kierownictwo Marynarki Wojennej) zamierza w okresie zimowym b. r. zorganizować w większych

miastach Polski zebrania względnie odczyty dla młodzieży najwyższej klasy szkół średnich ogólnokształcących.

Zebrania te były by zorganizowane przez ogólniwa Ligi Morskiej i Kolonialnej, na których oficerowie marynarki wojennej wygłaszali by referaty, propagujące wstępowanie do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej.

Z uwagi na cel wymienionych powyżej zebrania i odczytów, jako jeden ze środków, zdążających do podniesienia obronności Państwa, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaleca jak najdalej idące poparcie tej akcji pod warunkiem, iż zamierzone zebrania i odczyty propagandowe będą się odbywały poza obowiązującymi lekcjami szkolnymi.

Dyrektor Departamentu:

Dr M. Pollak.

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych
śląski Urząd Wojewódzki. Wydz. Ośw. Publ.
Liceum Krzemienieckie.

120.

Nr O. 31190/37. Kraków, dn. 9. XI. 1937 r.

Do

Inspektorów Szkolnych, Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu
w sprawie

czasopisma „Rodzina i Dziecko”.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19. X. b. r. Nr II. W-1938/37 przypominam komunikat umieszczony w Nr 3 Dziennika Urzędowego Ministerstwa WR. i OP z r. 1937 poz. 72 w sprawie czasopisma „Rodzina i Dziecko” i zwracam uwagę na wartości wychowawcze wspomnianego miesięcznika. Zwłaszcza Koła Rodzicielskie powinny się żywo zainteresować tym pismem, które dostarcza ciekawych artykułów mogących być przedmiotem rozważań nie tylko jednostek, lecz także zespołów rodzicielskich (patronatów oraz zebrania ogólnych).

Kurator Okręgu Szkolnego:

J. Stypiński wr.

121.

Nr O. 31551/37. Kraków, dn. 12. XI. 1937 r.

Do

Inspektorów Szkolnych, Dyrekcji państwowych oraz prywatnych (z prawami szkół państwowych) szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli oraz publicznych szkół zawodowych dokształcających w Okręgu
w sprawie

nowego wykazu szkół uprawnionych do korzystania z ulg kolejowych w roku szk. 1937/38.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 2. XI. 1937 r. Nr I. Praw. — 2540/96/37. podaję do wiadomości ogłoszony w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Ministerstwa Komunikacji z dnia 26. X. 1937 Nr 45 nowy wykaz szkół i zakładów naukowych, których wychowancom (nicom) przysługują ulgi taryfowe w r. szk. 1937/38.

Wykaz zawiera zakłady naukowe państwowe i te prywatne, którym przyznano prawa szkół państwowych lub które postawione zostały na równi z zakładami państwowymi, z wskazaniem ich w porządku alfabetycznym według województw i miejscowości, w których się znajdują oraz podziałem na następujące grupy:

GRUPA A.

1. Szkoły artystyczne
2. Szkoły średnie ogólnokształcące
3. Szkoły zawodowe typu zasadniczego i przysposobienia zawodowego
4. Zakłady kształcenia nauczycieli i wychowawczyń przedszkoli
5. Szkoły specjalne dla upośledzonych
6. Szkoły powszechne i wydziałowe oraz publiczne placówki oświaty pozaszkolnej.

GRUPA B.

Szkoły dokształcające zawodowe.

GRUPA C.

1. Zakwalifikowane kursy zawodowe i dokształcające.
 2. Instytucje oświaty pozaszkolnej.
- Wychowañcy (wychowanice) zakładów naukowych, wymienionych w wykazie w grupie A i B, mają prawo do korzystania z ulg na prze-

jazdy jednorazowe i codzienne, przewidzianych w §§ 61 i 62 TO. II.

Wychowañcy (wychowanice) zakładów naukowych, wymienionych w wykazie w grupie C, mają prawo do korzystania z ulg jedynie przy przejazdach codziennych na naukę za biletami czasokresowymi (§ 61 TO. II), oraz przy przejazdach na wycieczki szkolne i kolonie (§ 62 TO. II).

Ulgę stosuje się na podstawie legitymacyj szkolnych według wzoru ustalonego osobno dla każdej grupy (wzory nr 1-a/, 1-b i 1-c/ TO. II), wydawanych przez dyrekcje szkół za podpisem dyrektorów, kierowników lub ich zastępców i opatrzonych oprócz suchej pieczęci Ministerstwa, któremu dana szkoła podlega (M. WR. i OP), pieczęcią urzędową odnośnego zakładu naukowego, tudzież z zachowaniem innych postanowień § 61 TO. II.

Szkoły powszechne i wydziałowe tudzież kursy i szkoły wieczorowe dla dorosłych i młodocianych, prowadzone jako instytucje oświaty pozaszkolnej, podległe inspektorom szkolnym, nie zostały wyszczególnione w wykazie, natomiast podane zostały w grupie A pod punktem 8 „Inspektoraty szkolne“, którym szkoły i instytucje te są podległe.

Uczniowie szkół powszechnych korzystają z ulg przy przejazdach jednorazowych oraz przy przejazdach codziennych na naukę na podstawie legitymacji szkolnej ustalonego wzoru, wydanej przez kierownictwo danej szkoły powszechnej. Przy wycieczkach zbiorowych uczniów szkół powszechnych, zgłoszenie wycieczki szkolnej, wystawione przez daną szkołę powszechną, powinno być potwierdzone pieczęcią urzędową właściwego inspektora szkolnego. Szkoły wydziałowe, podległe inspektorom szkolnym, w zakresie ulg kolejowych są traktowane na równi ze szkołami powszechnymi.

Uczestnicy w wieku do lat 30 kursów i szkół wieczorowych dla dorosłych i młodocianych, które nie są wyszczególnione w wykazie, a prowadzone są jako instytucje oświaty pozaszkolnej, podległe inspektorom szkolnym, mogą korzystać jedynie z ulgi kolejowej, przewidzianej dla zbiorowych wycieczek szkolnych. Ulgę stosuje się za każdorazowym zezwoleniem DOKP. udzielanym na podstawie podania inspektora szkolnego, za jego podpisem i pieczęcią urzędową.

Równocześnie odwołuje się poprzedni wykaz szkół, podany w Nr 11 Dziennika Urzędowego Kuratorium z roku 1936 poz. 124.

Jednocześnie zauważam, że szkoły, niewymienione w tym wykazie, nie są uprawnione do wystawiania legitymacyj szkolnych, ustalonych zarządzeniem z dnia 21. IX. 1935 r. Nr O. 21455/35 (Dz. Urzęd. Nr 9/35 poz. 93).

Wprowadzenie zmian i uzupełnień wykazu w ciągu roku szkolnego nie jest przewidziane.

Kurator Okręgu Szkolnego:

J. Stypiński wr.

WYKAZ ZAKŁADÓW NAUKOWYCH, KTÓRYCH WYCHOWAŃCOM (WYCHOWANICOM) PRZYŚLUGUJĄ ULGI TARYFOWE.

GRUPA A.

1. Szkoły artystyczne.

Województwo Kieleckie.

Sosnowiec — Prywatne Kursy Przemysłu i Rzemiosł Artystycznych Towarzystwa Popierania Szkolnictwa Zawodowego w Zagłębiu Dąbrowskim ul. 1 Maja 25.

Województwo Krakowskie.

Kraków — Państwowa Szkoła Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego (Al. Mickiewicza 5), Prywatna Szkoła Sztuk Pięknych Alfreda Terleckiego (ul. Smoleńska 20), Prywatne Konserwatorium Towarzystwa Muzycznego, Prywatny Instytut Muzyczny, Prywatna Szkoła Muzyczna im. Władysława Żeleńskiego, Prywatna Szkoła Muzyczna im. Stanisława Moniuszki.

2. Szkoły średnie ogólnokształcące.

a) Szkoły państwowe.

Województwo Kieleckie.

Częstochowa — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. H. Sienkiewicza, Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Romalda Traugutta, Państwowe Gimnazjum i Liceum żeńskie im. J. Słowackiego; Dąbrowa Górnicza — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. W. Łukasiewicza; Kielce — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Stefana Żeromskiego, Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. J. Śniadeckiego, Państwowe Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Bł. Kingi; Kónskie — Państwowe Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. św. Stanisława Kostki; Miechów — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. T. Kościuszki (koedukacja); Olkusz — Państwowe Gimnazjum i Liceum

męskie im. Kr. Kazimierza Wielkiego; Ostrowiec — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Joachima Chreptowicza; Pinczów — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. H. Kollątaja (koedukacja); Radom — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Jana Kochanowskiego, Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie i oddziały żeńskie im. T. Chałubińskiego; Sandomierz — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Marsz. Józefa Piłsudskiego; Solec n/Wisłą — Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne; Sosnowiec — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Staszica, Państwo Gimnazjum i Liceum męskie im. B. Prusa, Państwowe Gimnazjum i Liceum żeńskie im. E. Plater; Zawiercie — Państwowe Gimnazjum i Liceum Koedukacyjne.

Województwo Krakowskie.

Biała — Państwowe Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Adama Asnyka (kl. I. gimn. męska); Bochnia — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Kr. Kazimierza Wielkiego (koed.); Brzesko — Państwowe Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. Marsz. Józefa Piłsudskiego; Chrzanów — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. St. Staszica, Debica — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Kr. Wł. Jagiełły (koedukacja); Górlce — Państwowe Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. M. Kromera; Jasło — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie Kr. St. Leszczyńskiego; Kęty — Państwowe Gimnazjum i Liceum Koedukacyjne; Kraków — I Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. B. Nowodworskiego, II Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. św. Jacka, III Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Kr. J. Sobieskiego, IV Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. H. Sienkiewicza, V Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. J. Kochanowskiego, VI Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. T. Kościuszki, VII Państwowe Gimnazjum i Liceum żeńskie im. A. Mickiewicza, VIII Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. A. Witkowskiego, IX Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Hoene Wrońskiego, X Państwowe Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Królowej Wandy, XI Państwowe Gimnazjum żeńskie im. Józefy Joteyko; Mięlec — Państwowe gimnazjum i Liceum męskie im. St. Konarskiego (koedukacja); Myślenice — Państwowe Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. T. Kościuszki;

N o w y S ą c z — I Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Jana Długosza, II Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Kr. Bol. Chrobrego; **N o w y T a r g** — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Sew. Goszczyńskiego (koeduk.); **S t a r y S ą c z** — Państwowe Gimnazjum męskie; **T a r n ó w** — I Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. K. Brodzińskiego, II Państwowe Gimnazjum męskie im. Jana Tarnowskiego, III Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. A. Mickiewicza, **W a d o w i c e** — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. M. Wadowity; **W i e l i c z k a** — Państw. Gimnazjum i Liceum męskie im. J. Matejki; **Z a k o p a n e** — Państwowe Gimnazjum i Liceum męskie im. Oswalda Balzera; **Ż y w i e c** — Państwowe Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. M. Kopernika.

b) Szkoły prywatne.

W o j e w ó d z t w o K i e l e c k i e.

B ę d z i n — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. Szymon. Fürstenbergów Stowarzyszenia Kupców, Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. Mikołaja Kopernika, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Wandy Replińskiej; **B u s k o - Z d r ó j** — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne Powiatowe im. Marszałka Józefa Piłsudskiego; **C z ę s t o c h o w a** — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne d-ra Filipa Axera, Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie T-wa Szkoły Społecznej, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Stowarzyszenia „Nauka i Praca“, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Zgromadzenia SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne Towarzystwa Żydowskich Szkół Średnich; **D ą b r o w a G ó r n i c z a** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Emilii Zawadzkiej; **J ę d r z e j ó w** — Pryw. Gimnazjum i Liceum koed. Wydziału Powiatowego; **K i e l c e** — Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie Gminy Wyznaniowej żydowskiej, Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie im. św. St. Kostki, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Stefanii i Władysława (Wolfa) Zimnowodów, Prywatne Gimnazjum żeńskie im. Marii Curie-Skłodowskiej, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Kr. Jadwigi; **K o z i e n i c e** — Prywatne Miejskie Gimnazjum i Liceum koedukacyjne; **M a r i ó w k a O p o c z y ń s k a** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie

im. Kr. Jadwigi; **O l k u s z** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Koła Polskiej Macierzy Szkolnej; **O p a t ó w** — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. Bartosza Głowackiego; **O s t r o w i e c n a d K a m.** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Stanisława Staszica; **R a d o m** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Marii Gajl, Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne Towarzystwa Przyjaciół Wiedzy, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. M. Konopnickiej; **S a n d o m i e r z** — Prywatne Gimnazjum męskie Kurii Diecezjalnej, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie T-wa żeńskiej Szkoły Średniej; **S k a r ż y s k o K a m i e n n a** — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. Augusta Witkowskiego; **S o s n o w i e c** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Heleny Rzakiewiczowej, Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne T-wa Szkół żydowskich, Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie im. St. Wyspiańskiego; **S t a s z ó w** — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne T-wa Gimnazj. koed. human.; **Z a w i e r c i e** — Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie Zrzeszenia Naucz. „Szkoła Średnia“, Prywatne Gimnazjum żeńskie im. Heleny Malczewskiej.

W o j e w ó d z t w o K r a k o w s k i e.

B i a ł a — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. św. Hildegardy; **B o c h n i a** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Klementyny Hoffmanowej; **D ą b r o w a k / T a r n o w a** — Prywatne Miejskie Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego; **G r y b ó w** — Prywatne Gimnazjum koedukacyjne Towarzystwa Gimnazjalnego; **J a s ł o** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. bł. Jolanty; **J o r d a n ó w** — Prywatne Miejskie Gimnazjum koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego; **K r a k ó w** — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Kr. Jadwigi, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie T. S. L., im. Fr. Preisendanza, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. św. Rodziny, Prywatne Gimnazjum żeńskie im. Sebaldy Münnichowej, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Instytutu Marii, Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie im. Stan. Jaworskiego-Marii Jaworskiej, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Heleny Kaplińskiej, Prywatne Gimnazjum koedukacyjne im. H. Kołłątaja, Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie im. ks. A. Kordeckie-

go O. O. Paulinów, Prywatne Gimnazjum żeńskie S.S. Kanoniczek św. Ducha, Prywatne Gimnazjum żeńskie im. M. Reja, Prywatne Gimnazjum żeńskie im. ks. Skorupki—S.S. Prezentek, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Emilii Plater, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. św. Urszuli—S.S. Urszulanek, Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne żydowsk. T-wa Szkoły Ludowej i Średn. im. Chaima Hilfsteina; N o w y S ą c z — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. M. Konopnickiej, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Kr. Korony Polskiej, SS. Niepokalanek; O ś w i ę c i m — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. ks. St. Konarskiego, Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie Towarzystwa Salezjańskiego; R a b k a — Prywatne Gimnazjum męskie D-ra Jana Wieczorkowskiego, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. św. Tereski, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Zgrom. SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu; R a k o w i c e p o d K r a k o w e m — Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie im. ks. St. Konarskiego OO. Pijarów; S t a n i ą t k i — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. św. Scholastyki — Zgromadzenia P. P. Benedyktynek; S t a r y S ą c z — Prywatne Gimnazjum żeńskie im. Bł. Kingi — SS. Klarysek; T a r n ó w — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie — SS. Urszulanek, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. św. Jadwigi, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Elizy Orzeszkowej, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Bł. Kingi; W a d o w i c e — Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie O. O. Karmelitów Bosych, Prywatne Gimnazjum i Liceum męskie Ks. Ks. Pallotynów, Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. M. Mościckiej; W i e l i c z k a — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie im. Marii Konopnickiej; Z a k o p a n e — Prywatne Gimnazjum i Liceum koedukacyjne im. Bł. Ładysława z Gielniowa; Z b y l i t o w s k a G ó r a k. T a r n o w a — Prywatne Gimnazjum i Liceum żeńskie Zgromadzenia SS. Najświętszego Serca Jezusowego.

3. Szkoły zawodowe typu zasadniczego i przysposobienia zawodowego.

W o j e w ó d z t w o K i e l e c k i e.

B ę d z i n — Prywatna żeńska 3-klasowa Szkoła Handlowa Stow. „Centrala Detalicznych i Drobnych Kupców w Polsce“, Oddział w Będzinie; C h m i e l n i k — Prywatna Średnia Szko-

ła Zawodowa żeńska Sióstr Kanoniczek Ducha św. de Saxia; C h w a ł o w i c e — Publiczna Szkoła Przysposobienia Rolniczego im. 11 listopada; C z ę s t o c h o w a — Państwowa Szkoła Zawodowa żeńska, Państwowe żeńskie Gimnazjum Krawieckie, Państwowa Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia, Państwowa Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym II stopnia, Niższa Szkoła Zawodowa żeńska Stowarzyszenia „Dzieła Serca Jezusowego“, Prywatna żeńska Szkoła krawiecko-bielizniarska Stowarzyszenia „Dzieła Serca Jezusowego“, Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Stowarzyszenia p. n. „Dzieła Serca Jezusowego“, Prywatna żeńska Szkoła krawiecko-bielizniarska Towarzystwa „Samopomoc“, Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Okręgowego T-wa Rzemieślniczego, Szkoła Rzemiosł dla żydów Gminy żydowskiej w Częstochowie, Prywatna 3-klasowa koedukacyjna Szkoła Handlowa z 4-tą klasą specjalną Stowarzyszenia Kupców Polskich, Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Stowarzyszenia Kupców Polskich, Prywatne żeńskie Liceum Handlowe Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego, Prywatna żeńska Szkoła Przemysłowo-Handlowa Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego, Prywatne żeńskie Gimnazjum Kupieckie Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego; D ą b r o w a G ó r n. — Państwowa Szkoła Górnicza i Hutnicza im. St. Staszica, Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Prywatna 3-klasowa Szkoła Handlowa żeńska Stowarzyszenia Kupców Polskich, Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Stowarzyszenia Kupców Polskich; I b r a m o w i c e — Szkoła Gospodarcza dla dziewcząt SS. Norbertanek; K i e l c e — Prywatna Męska Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Towarzystwa Salezjańskiego, Prywatna Niższa Szkoła Zawodowa żeńska Polskiej Macierzy Szkolnej, Prywatne żeńskie Gimnazjum Krawieckie Polskiej Macierzy Szkolnej, Prywatna 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa z 4-tą klasą specjalną Stowarzyszenia Kupców Polskich, Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Stowarzyszenia Kupców Polskich; K l i m o n t ó w — Prywatna Szkoła Zawodowa żeńska Stowarzyszenia „Nauka i Praca“; K o z i e g ł o w y — Publiczna Szkoła Przysposobienia Gospodyń Wiejskich; K o z i e n i c e — Prywatna 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Spółdzielczo-Handlowa Towarzystwa Popierania Wiedzy Spółdzielczej, Prywatne Koedu-

kacyjne Gimnazjum Kupieckie Towarzystwa Popierania Wiedzy Spółdzielczej, Prywatna Koedukacyjna Szkoła Przesposobienia Kupieckiego I stopnia Towarzystwa Popierania Wiedzy Spółdzielczej; Ł y s z k o w i c e — Publiczna Szkoła Przesposobienia Gospodyń Wiejskich; M a c z k i — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa; M a r i ó w k a — Szkoła Gospodarczo-Rzemieślnicza Towarzystwa „Samopomoc“; M o k o s z y n — Publiczna Szkoła Przesposobienia Gospodyń Wiejskich im. Król. Jadwigi; O l k u s z — Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa; O s t r o w i e c — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa przy Zakładach Spółki Akcyjnej Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich, Średnia Szkoła Zawodowa żeńska Polskiej Macierzy Szkolnej, Prywatna 3-klasowa Szkoła Handlowa Stowarzyszenia Kupców Polskich, Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Stow. Kupców Polskich w Ostrowcu; R a d o m — Państwowa Średnia Szkoła Techniczna Kolejowa, Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Państwowe Liceum Mechaniczne, Średnia Szkoła Chemiczno - Garbarska, Towarzystwa Popierania Wiedzy Chemiczno-Garbarskiej, Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa im. Kilińskiego Towarzystwa Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej, Państwowa Szkoła Zawodowa żeńska, Państwowe żeńskie Gimnazjum Krawieckie, Niższa Szkoła Zawodowa żeńska Polskiego Katolickiego Towarzystwa Opieki nad Dziewczętami, Prywatna Szkoła Przesposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Polskiego Katolickiego Towarzystwa Opieki nad Dziewczętami, Prywatna Szkoła Przesposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym II stopnia Polskiego Katolickiego Towarzystwa Opieki nad Dziewczętami, 4-letnia Szkoła Handlowa Męska Stowarzyszenia Kupców Polskich, 4-letnia Szkoła Handlowa żeńska Stowarzyszenia Kupców Polskich; R a d z i c e — Publiczna Szkoła Przesposobienia Gospodyń Wiejskich; R o ż n i c a — Publiczna Szkoła Przesposobienia Gospodyń Wiejskich; S a n d o m i e r z — Szkoła Zawodowa żeńska Towarzystwa „Samopomoc“, Prywatna żeńska Szkoła krawiecko-bielizniarska Towarzystwa „Samopomoc“, Prywatna Szkoła Przesposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Towarzystwa „Samopomoc“; S k a ł k a — Prywatna Średnia Szkoła Zawodowa żeńska Polskiej Macierzy Szkolnej; S k a r ż y s k o K a m. — Prywatna Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Towarzystwa Przyjaciół Szkoły Średniej, 3-klasowa Szkoła Handlowa Towarzystwa Przyjaciół Szkoły Średniej, Prywatne koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Towarzystwa Przyjaciół Szkoły Średniej; S o s n o w i e c — Państwowa Szkoła Zawodowa żeńska, Prywatna żeńska Szkoła Rzemiosł im. ks. Kan. Franciszka Raczyńskiego Towarzystwa Szkół Średnich, Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Towarzystwa Szkół Przemysłowo-Rzemieślniczych w Zagłębiu Dąbrowskim, 4-klasowa Szkoła Handlowa Męska Tomasza Płockiego, Prywatne Męskie Gimnazjum Kupieckie Stowarzyszenia Kupców Polskich, Prywatna 4-klasowa Szkoła Handlowa żeńska im. Król. Jadwigi Towarzystwa Szkół Średnich, Prywatne żeńskie Gimnazjum Kupieckie im. Królowej Jadwigi Towarzystwa Szkół Średnich, Państwowe Koedukacyjne Liceum Handlowe, Szkoła Gospodarcza żeńska im. Jen. hr. Jadwigi Zamoyskiej Towarzystwa Szkół Średnich, Prywatna Szkoła Przesposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia im. Jen. hr. Jadwigi Zamoyskiej Towarzystwa Szkół Średnich; S t o p n i c a — Niższa Szkoła Zawodowa żeńska im. Opatrzności Bożej Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha św. de Saxia, Prywatna żeńska Szkoła krawiecko-bielizniarska im. Opatrzności Bożej Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha św. de Saxia; S u c h e d n i ó w — Prywatna Średnia Szkoła Zawodowa żeńska Stowarzyszenia „Nauka i Praca“, Prywatne żeńskie Gimnazjum Krawieckie Stowarzyszenia „Nauka i Praca“; T r z y c i ą ż — Publiczna Szkoła Przesposobienia Rolniczego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego; W a c y n — Publiczna Szkoła Przesposobienia Rolniczego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego; Z a w i c h o s t — Prywatna Szkoła Rzemieślnicza Towarzystwa Wychowawczo-Oświatowego „Przyszłość“; Z a w i e r c i e — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Polskiej Macierzy Szkolnej, Prywatna koedukacyjna Szkoła Handlowa Stowarzyszenia Kupców Polskich, Prywatne koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Stowarzyszenia Kupców Polskich; Z w o l e ń — Publiczna Szkoła Przesposobienia Rolniczego.

W o j e w ó d z t w o K r a k o w s k i e.

B a c h o w i c e — Ludowa żeńska Szkoła Rolnicza im. ks. Dr. Fr. Gołby, Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego; B i a ł a — Państwowa 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa z 4-klasą specjalną, Państwowe Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie, Prywatna Koedukacyjna

Szkoła Przysposobienia Administracyjno-Handlowego Stow. Nauczycieli Szkół Zawodowych, Prywatna 3-letnia Średnia Koedukacyjna Szkoła Ogrodnicza Towarzystwa Średniej Szkoły Ogrodniczej w Białej; B o c h n i a — Powiatowa Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Wydziału Powiatowego; C z e r n i c h ó w — Państwowa Średnia Szkoła Rolnicza; D ě b i c a — Miejskie Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie; G r y b ó w — Państwowa Szkoła Kołodziejsko-Kowalska; J a s ł o — Prywatna Koedukacyjna Szkoła Handlowa Stowarzyszenia Popierania Nauki Polskiego Handlu i Przemysłu, Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Stowarzyszenia Popierania Nauki Polskiego Handlu i Przemysłu, Prywatna męska Szkoła Wiertnicza Oddziału Zachodniego Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Przemysłu Naftowego; K a l w a r i a Z e b r z y d o w s k a — Państwowa Szkoła Stolarska; K r a k ó w — Państwowa Szkoła Przemysłowa im. St. Staszica, Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Państwowe Gimnazjum Elektryczne, Państwowe Liceum Telekomunikacyjne, Państwowe Liceum Budowlane, Państwowe Liceum Mechaniczne, Państwowe Liceum Wodno-Melioracyjne, Szkoła Przemysłowych Mistrzów Maszynowych, przy Państwowej Szkole Przemysłowej w Krakowie, Państwowa Szkoła Majstrów Budowlanych przy Państwowej Szkole Przemysłowej w Krakowie, Prywatna Męska Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Towarzystwa Salezjańskiego, Prywatna Męska Szkoła Rzemiosł żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej, Państwowa Szkoła Zawodowa żeńska, Państwowe żeńskie Gimnazjum Krawieckie, Państwowe żeńskie Gimnazjum Bieliźniarskie, Państwowa Szkoła Zawodowa żeńska (Oddział Seminarium Gospodarstwa Domowego), Prywatna żeńska Szkoła Zawodowa im. św. Andrzeja Zgromadzenia PP. Klarysek, Prywatne żeńskie Gimnazjum Krawieckie im. św. Andrzeja PP. Klarysek, Miejska Szkoła Gospodarstwa Domowego, Miejska Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia, Miejska Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym II stopnia, Prywatna Szkoła Zawodowa dla dziewcząt żydowskich Towarzystwa „Ognisko Pracy“, Prywatne żydowskie żeńskie Gimnazjum Krawieckie Towarzystwa „Ognisko Pracy“, Prywatna żydowska Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Towarzystwa „Ognisko Pracy“, Szkoła Ekonomiczno-

Handlowa Kuratorri Szkoły Ekonomiczno-Handlowej, Prywatne Męskie Gimnazjum Kupieckie Kuratorii Szkoły Ekonomiczno-Handl., Szkoła Ekonomiczno-Handlowa żeńska Kuratorii Szkoły Ekonomiczno-Handl., Prywatne żeńskie Gimnazjum Kupieckie Kuratorii Szkoły Ekonomiczno-Handl., Instytut Administracyjno-Gospod. Kuratorii Szkoły Ekonomiczno-Handl., Prywatne Koedukacyjne Liceum Handlowe Kuratorii Szkoły Ekon.-Handlowej, Prywatne Koedukacyjne Liceum Administracyjne Kuratorii Szkoły Ekonomiczno-Handlowej, 2-letnia Koedukacyjna Szkoła Kupiecka Towarzystwa Szkoły Kupieckiej, Prywatne Koedukacyjne 3-klasowe Gimnazjum Kupieckie Towarzystwa Szkoły Kupieckiej, Prywatna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I st. Stanisława Nycza, Prywatna Koedukacyjna Średnia Szkoła Handlowa Stow. żydowskich Absolwentów Wyższego Studium Handlowego, Szkoła Hotelarska, Ł o d y g o w i c e — Publiczna Szkoła Przysp. Gospodyń Wiejskich; Ł o s o s i n a G ó r n a — Górską Szkoła Rolnicza Męska im. Marsz. Józefa Piłsudskiego; M a k ó w P o d h a l a ń s k i — Państwowa żeńska Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska; M i e l e c — Prywatna żeńska Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska Stowarzyszenia Popierania Szkół Zawodowych, Miejskie Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie, Miejskie żeńskie Gimnazjum Krawieckie; N o w y S ą c z — Szkoła Przemysłowa żeńska Tow. Szkoły Ludowej, Prywatne żeńskie Gimnazjum Krawieckie Tow. Szkoły Ludowej, Prywatna 3-klasowa koedukacyjna Szkoła Handlowa Tow. Szkoły Handlowej, Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Tow. Szkoły Handlowej, Prywatna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Towarzystwa Szkoły Handlowej, Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia im. Pani Naszej Jazłowieckiej Zgromadzenia Sióstr Niepokalanek, Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym II stopnia im. Pani Naszej Jazłowieckiej Zgromadzenia Sióstr Niepokalanek; N o w y T a r g — Powiatowa Wysokogórska Szkoła Rolnicza Męska; O ś w i ę c i m — Prywatna Męska Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Tow. Salezjańskiego; P a w l i k o w i c e — Prywatna Męska Szkoła Rzemiosł Towarzystwa „Powściągliwość i Praca“; Prywatna Męska Szkoła Stolarska Towarzystwa „Powściągliwość i Praca“, Prywatna Męska Szkoła Mechaniczna Towarzystwa „Powściągliwość i Praca“; P i l-

z n o — Państwowa Szkoła Rolnicza; P o d e g r o d z i e — Publiczna Szkoła Przysposobienia Gospodyń Wiejskich; S t a n i ą t k i — Prywatna żeńska Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Zgromadzenia Sióstr Służebniczek; S t r y s z a w a — Prywatna żeńska Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego; S u ł k o w i c e — Państwowa Szkoła Przemysłu żelaznego; S z c z a k o w a — Prywatna Średnia Szkoła Zawodowa żeńska Towarzystwa Szkoły Ludowej; S z y n w a ł d — Szkoła Rolnicza żeńska; Ś w i ą t n i k i G ó r n e — Państwowa Szkoła Ślusarska; T a r n ó w — Państwowa Szkoła Ogrodnicza, Państwowe Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie im. Marszałka J. Piłsudskiego, Państwowe Koedukacyjne Liceum Handlowe, Prywatna Męska Szkoła Mechaniczna Towarzystwa Szkoły Ludowej, Szkoła Średnia Zawodowa żeńska, Prywatne żeńskie Gimnazjum Krawieckie Towarzystwa Szkoły Zawodowej, Prywatna Żydowska Średnia Szkoła Zawodowa żeńska Mgr. Emmy Epsteinówny, Prywatna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Stowarzyszenia Żydowskich Nauczycieli Szkół Powszechnych i Średnich; W o j n i c z — Publiczna Szkoła Przysposobienia Rolniczego; Z a k o p a n e — Państwowa Szkoła Przemysłu Drzewnego, Państwowa Szkoła Hotelarsko-Przemysłowa, Prywatna Koedukacyjna Szkoła Handlowa im. bł. Ładysława z Gielniowa Tow. Opieki nad Młodzieżą Szkół Średnich, Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie im. bł. Ładysława z Gielniowa Tow. Opieki nad Młodzieżą Szkół Średnich; Z a k o p a n e - K u ź n i c e — Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Fundacji Zakłady Kórnickie, Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym II stopnia Fundacji Zakłady Kórnickie, Prywatne Liceum Gospodarcze Fundacji Zakłady Kórnickie; Z b y l i t o w s k a G ó r a — Seminarium Gospodarcze Zgromadzenia Najśw. Serca Jezusowego; Ż y w i e c — Miejskie Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie.

4. Zakłady kształcenia nauczycieli i wychowawczyń przedszkoli.

W o j e w ó d z t w o K i e l e c k i e.

C z ę s t o c h o w a — Państwowe Seminarium Ochroniarskie; K i e l c e — Państwowe Pedagogium Koedukacyjne; S a n d o m i e r z

— Państwowe Liceum Pedagogiczne żeńskie; S o s n o w i e c — Państwowe Liceum Pedagogiczne męskie; S o l e c n / W i s ł ą — Państwowe Liceum Pedagogiczne Koedukacyjne.

W o j e w ó d z t w o K r a k o w s k i e.

B i a ł a — Państwowe Liceum Pedagogiczne męskie; K r a k ó w — Państwowe Liceum Pedagogiczne żeńskie, Państwowe Seminarium Ochroniarskie, Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski, Państwowe Pedagogium; N o w y S ą c z — Państwowe Liceum Pedagogiczne żeńskie; S t a r y S ą c z — Państwowe Liceum Pedagogiczne męskie; T a r n ó w — Państwowe Liceum Pedagogiczne męskie.

5. Szkoły specjalne dla dzieci anormalnych.

W o j e w ó d z t w o K i e l e c k i e.

B ę d z i n — Szkoła specjalna (oddziały) dział dla umysłowo-upośledzonych; C z ę s t o c h o w a — Szkoła specjalna dział dla umysłowo-upośledzonych; K i e l c e — Szkoła specjalna (oddziały) ul. Leonarda 3 dział dla umysłowo-upośledzonych; D ą b r o w a G ó r n i c z a — Szkoła specjalna (oddziały) ul. Piłsudskiego 1 dział dla umysłowo-upośledzonych; R a d o m — Szkoła specjalna (oddziały) ul. Mikołaja Reya 20 dział dla umysłowo-upośledzonych; S o s n o w i e c — Szkoła specjalna ul. Wawel Nr 13 dział dla umysłowo-upośledzonych.

W o j e w ó d z t w o K r a k o w s k i e.

K r a k ó w — Szkoła specjalna nr 44 ul. Rajska 14 dział dla umysłowo-upośledzonych, Szkoła specjalna Plac Wolnica 1 dział dla głuchoniemych; N o w y S ą c z — Szkoła specjalna (oddziały), ul. Jagiellońska 72 dział dla umysł. upośledzonych.

6. Szkoły powszechne (i wydziałowe) oraz publiczne placówki oświaty pozaszkolnej.

Szkoły powszechne i wydziałowe oraz publiczne placówki oświaty pozaszkolnej, organizowane przez władze administracji szkolnej, z powodu ich wielkiej liczby nie zostały wyszczególnione w wykazie niniejszym, natomiast zamieszczono poniżej spis „Inspektoratów Szkolnych“, którym szkoły te są podległe.

Inspektoraty szkolne.

W o j e w ó d z t w o K i e l e c k i e.

Busk, Częstochowa, Kielce, Końskie, Miechów, Ostrowiec, Radom, Sosnowiec.

W o j e w ó d z t w o K r a k o w s k i e.

Biała, Gorlice, Kraków (miasto), Kraków (powiat), Mielec, Nowy Sącz, Nowy Targ, Tarnów, Wadowice.

GRUPA B.

Szkoły dokształcające zawodowe.

W o j e w ó d z t w o K i e l e c k i e.

B ę d z i n — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 2; B u s k o Z d r ó j — Szkoła Dokształcająca Zawodowa Chrześcijańskiego Związku Rzemieślniczego; C z e l a d ź — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; C z ę s t o c h o w a — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 2, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 3, Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Męska Związku Rzemieślników żydów, Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa żeńska Centralnego Związku Rzemieślników żydów; D ą b r o w a G ó r n. — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; J ę d r z e j ó w — Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Koła Polskiego Związku Nauczycielstwa Szkół Powszechnych; K i e l c e — Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1 Tow. Szkół Dokształcających Zawodowych; Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 2 Tow. Szkół Dokształcających Zawodowych; K o ń s k i e — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; M i e c h ó w — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; O l k u s z — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; O p o c z n o — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; O s t r o w i e c K i e l e c k i — Szkoła Dokształcająca Zawodowa Cechów Rzemieślniczych w Ostrowcu; P i o n k i — Szkoła Dokształcająca Zawodowa Państwowej Wytwórni Prochu; P o r ę b a — Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Stow. Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. w Porębie; R a d o m — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 3, Szkoła Dokształcająca Zawodowa Gminy Wyznaniowej żydowskiej; S a n d o m i e r z — Szkoła Dokształcająca Zawodowa Tow. Rzemieślniczego w Sandomierzu; S k a r ż y s k o K a m. — Szkoła Dokształcająca Zawodowa Państwowej Fabryki Amunicji (dla metalowców), Szkoła Dokształcająca Zawodowa Przy-

jaciół Szkoły Średniej; S o s n o w i e c — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 2, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 3; S t a r a c h o w i c e — Prywatna Męska Szkoła Dokształcająca Zawodowa Tow. Starachowickich Zakładów Górniczych Sp. Akc.; S z c z e k o c i n y — Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Stow. Rzemieślników Chrześcijan; W ł o s z c z o w a — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; W o l b r o m — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; Z a w i e r c i e — Szkoła Dokształcająca Zawodowa Polskiej Macierzy Szkolnej.

W o j e w ó d z t w o K r a k o w s k i e.

A n d r y c h ó w — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; B i a ł a — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 2, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 3, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 4; B i e c z — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; B o c h n i a — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; B r z e s k o — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; B r z e s z c z e — Szkoła Dokształcająca Zawodowa T. S. L. w Brzeszczach; C h r z a n ó w — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; D ą b r o w a — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; D ę b i c a — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; D ę b o w i e c — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; G o r l i c e — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; G r y b ó w — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; J a s ł o — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 2; J a w o r z n o — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; J o r d a n ó w — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; K a l w a r i a Z e b r z. — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; K ę t y k / B i a ł e j — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa; K r a k ó w — Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 3, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 4, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 9, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 14, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 15, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 16, Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa nr 17, Publiczna

Szkoła Doksztalająca Zawodowa nr. 20, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr. 21, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 22, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 23, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr. 24, Publiczna Szkoła Zawodowa Doksztalująca nr 25; Krynica Zdrój — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Krzeszowice — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Limanowa — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Łodygowice — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Maków Podhal. — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Mielec — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Muszyna — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Myślenice — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Niepołomice — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Nowy Sącz — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 2; Nowy Targ — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Oświęcim — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Piaski Wielkie — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Pilzno — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Rabka — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Ropce — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Siersza — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Skawina — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Stary Sącz — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Sucha — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Szczakowa — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Szczucin — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Tarnów — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 2, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 3; Trzebina — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Wadowice — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 2; Wieliczka — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 1, Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa nr 2; Zakopane — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Zator — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa; Żywiec — Publiczna Szkoła Doksztalująca Zawodowa.

GRUPA C.

1. Zakwalifikowane kursy zawodowe i doksztalujące.

Województwo Kieleckie.

Częstochowa — Kursy Zawodowe (wędrownie) przy Państwowej Szkole Zawodowej żeńskiej w Częstochowie (miejscowe i zamiejscowe); Dąbrowa Górna. — Kursy Wieczorowe Doksztalujące Tow. Kursów Technicznych; Olkusz — Kursy Mechaników Samochodowych; Radom — Kursy Techniczne Tow. Kursów Technicznych, Kursy Budowy Maszyn i Obróbki Metali, Radomskiego Tow. Kursów Technicznych; Sosnowiec — Kursy Zawodowe Tow. Popierania Szkolnictwa Zawodowego w Zagłębiu Dąbrowskim; Skarżysko-Kamienna — Prywatne Ślusarsko-Monterskie Kursy Pirotechniczne Wieczorowe Tow. Wojskowo-Technicznego przy Stow. Inżynierów Mechaników Polskich.

Województwo Krakowskie.

Białą — Kursy Handlowe przy Państwowej 3-klasowej Koedukacyjnej Szkole Handlowej z 4 klasą specjalną; Kraków — Kursy Zawodowe Wojewódzkiego Instytutu Rzemieślniczo-Przemysłowego (miejscowe i zamiejscowe), Kursy Zawodowe (wędrownie) przy Państwowej Szkole Zawodowej żeńskiej (miejscowe i zamiejscowe), Prywatne Żydowskie żeńskie Kursy Zawodowe Towarzystwa „Ognisko Pracy“, Prywatne żeńskie Kursy Kroju, modelowania, szycia, trykotarstwa ręcznego i gospodarstwa domowego Zgrom. P. P. Klarysek; Kónskie — Prywatne żeńskie Kursy kroju i szycia Tow. Ośw.-Wych. „Caritas“; Łososina Górna — Kursy Wędrownie przy Górskiej Szkole Rolniczej Męskiej w Łososinie Górnej.

2. Instytucje oświaty pozaszkolnej.

Województwo Krakowskie.

Kraków — Kursy Doksztalujące dla absolwentów szkół powszechnych przy Ognisku Związku Nauczycielstwa Polskiego w Krakowie; Szycie — Uniwersytet Ludowy im. Wł. Orkana.

Uwaga: Kursy i szkoły wieczorowe dla dorosłych i młodocianych, organizowane przez Inspektorów Szkolnych jako instytucje oświaty pozaszkolnej, z powodu ich wielkiej ilości nie zostały wyszczególnione w wykazie w dziale niniejszym, natomiast podane zostały w grupie A

pod punktem 6. Inspektoraty Szkolne, którym instytucje te są podległe.

Uczestnicy tych instytucyj w wieku do lat 30 mogą korzystać jedynie z ulg kolejowych przewidzianych dla zbiorowych wycieczek szkolnych.

Ulgę stosuje się za każdorazowym zezwoleniem D O K P, udzielanym na podstawie podania inspektora szkolnego, za jego podpisem i pieczęcią urzędową.

122.

Nr O. 29002/37. Kraków, dn. 20. X. 1937 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych w Okręgu w sprawie

niewłaściwego zachowania się młodzięży.

Zawiadamiam, że władze pocztowe zauważyły w ostatnich czasach wzrost wypadków uszkodzenia linii telegraficznych, przy czym najbardziej typowa forma, w jakiej uszkodzenia te występują, jest rozbijanie izolatorów podtrzymujących na słupach przewody telefoniczne, zawieszanie na przewodach różnego rodzaju drutów, sznurów i t. p.

Prowadzone w tej sprawie dochodzenia wykazują, że sprawcami opisanych wyżej wypadków jest w przeważającej ich ilości młodzież wogóle, a wśród niej młodzież szkolna.

Nawiązując do zarządzenia z dnia 18. III. 1935 Nr O. 6096/35 — Dz. Urz. Nr 3/35 poz. 25, — polecam wydać odpowiednie zarządzenia Kierownikom szkół, aby ci ze swej strony pouczyli młodzież szkolną o konieczności szanowania dobra publicznego i zaniechania tego rodzaju wybryków swawoli, godzących w interes publiczny.

Kurator Okręgu Szkolnego:

J. Stypiński wr.

123.

Nr II-30208/37. Kraków, dn. 3. XI. 1937 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących — w Okręgu w sprawie

taksy administracyjnej w państwowych liceach ogólnokształcących.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19 października 1937 r. Nr I. R. 8395/37 wyjaśniam, że uczniów państwowych liceów ogólnokształcących, którzy na podstawie wyboru typu liceum zmuszeni byli przejść z własnego zakładu naukowego do nowego, nie należy traktować jako uczniów nowowstępujących; wobec tego uczniowie ci są uprawnieni do ubiegania się o całkowite lub częściowe zwolnienie od taksy administracyjnej już w pierwszym półroczu szkolnym.

Jednocześnie wyjaśniam, że taksa administracyjna w państwowych liceach ogólnokształcących ustalona jest zarządzeniami o taksie administracyjnej dla szkół średnich ogólnokształcących i wynosi rocznie zł 200, dla uczniów nowowstępujących zł 203.—

Kurator Okręgu Szkolnego:

J. Stypiński wr.

124.

Nr. II. 30929/37. Kraków, dn. 5. XI. 1937 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych — w Okręgu w sprawie

ulg w opłatach szkolnych.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 24 października 1937 r. Nr I. R. 8271/37 wyjaśniam, że funkcjonariusze tartaków państwowych objęci są przepisami, dotyczącymi funkcjonariuszy administracji lasów państwowych, na co wskazuje tabela stanowisk, dołączona do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 66) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1934 r. o uposażeniu funkcjonariuszy lasów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 67). Dzieciom zatem czynnych funkcjonariuszy tartaków państwowych przysługuje prawo korzystania z ulg w opłatach szkolnych, przewidzianych dla dzieci czynnych funkcjonariuszy państwowych i wojskowych zawodowych.

Kurator Okręgu Szkolnego:

J. Stypiński wr.

125.

Nr II-29022/37. Kraków, dn. 9. XI. 1937 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie

ulgi w opłatach egzaminacyjnych dla kandydatów na kierowców pojazdów mechanicznych.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 6 października 1937 r. Nr II. S-8944/37 podaje do wiadomości, że nauczyciele prowadzący akcję motoryzacyjną, którzy pragną uzyskać ulgi w opłacie egzaminacyjnej, powinni odnosić się bezpośrednio do Automobilklubu Polski w Warszawie, Aleja Szucha 10, załączając do podania zaświadczenie Dyrekcji zakładu, w którym nauczyciel prowadzi akcję motoryzacyjną.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

126.

Nr II. 30773/37. Kraków, dn. 9. XI. 1937 r.

Do

Dyrekcji prywatnych szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu w sprawie

zaświadczeń dla dyrektorów prywatnych szkół średnich ogólnokształcących.

P. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr 94 z dnia 22 października 1937 r. (II. S. 8497/37) oznajmił, że na prośbę Zarządu Stowarzyszenia Dyrektorów Polskich Szkół Średnich prywatnych i samorządów w sprawie wydawania przez władze szkolne dyrektorom i dyrektorkom tych szkół legitymacyj — zdecydował wydawanie zaświadczeń urzędowych o pełnieniu wymienionych funkcji.

Zaświadczenia według ustalonego wzoru mogą być wydawane przez Kuratorium na życzenie zainteresowanych osób, o ile osoby te zostały zatwierdzone na stanowisku dyrektorów (ek) prywatnych szkół średnich ogólnokształcących.

Zaświadczenia ważne są na dany rok szkolny, lecz ważność ich może być przedłużona z roku na rok przez wyciśnięcie pieczęci Kuratorium w przewidzianym na to miejscu w zaświadczeniu i wypisanie roku szkolnego, na który przedłuża się ważność zaświadczenia. Po rozwiązaniu stosunku służbowego właściciel zaświadczenia powinien je zwrócić władzy, która ten dokument wystawiła.

Podając powyższe do wiadomości ze swej strony oznajmiam, że dyrektorzy prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, życzący otrzymać wspomniane zaświadczenie, mogą wnieść w tej sprawie podania do Kuratorium wraz z załączeniem 2-ch fotografii i podaniem liczby i daty pisma Kuratorium w sprawie zatwierdzenia na stanowisku dyrektora.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

127.

KOMUNIKATY.

Nawiązując do komunikatu, ogłoszonego w Dz. Urzędowym Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego w Nr. 7 poz. 93 z roku 1937, zawiadamia się na podstawie pisma Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z dnia 6. XI. 1937 r. Nr. Z. P. I. 19/69/37, że z dniem 1. XI. 1937 r. umówiony został do leczenia funkcjonariuszów państwowych w Krakowie *Dr Gedl Edgard*, lekarz wszech nauk lekarskich, który przyjmuje chorych w Domu Zdrowia przy ulicy Siemiradzkiego L. 1, w godzinach od 15-tej do 17-tej Nr. tel. 142-20, oraz, że z dniem 30. listopada 1937 roku zostaje zwolniony dotychczasowy lekarz umówiony *Dr. Haas Adolf*, zamieszkały przy ulicy Sarego 11.

Równocześnie zawiadamia się, że *Dr Kropaczek Wilhelm*, przyjmujący dotychczas chorych funkcjonariuszów państwowych przy ul. Starowiślniej 21, mieszka i ordynuje obecnie przy ul. *Kochanowskiego 16, II p.*

Nawiązując do komunikatu, ogłoszonego w Dz. Urzędowym Kuratorium O. S. K. w Nr. 7 poz. 93 z roku 1937, zawiadamia się na podstawie pisma Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z dnia 12. X. 1937 r. Nr. Z. P. I. 19/60/37, że dotychczasowy lekarz umówiony *Dr Kehle Leon*, zamieszkały w Krakowie, ul. Słoneczna 10, przeniósł się z dniem 5. X. 1937 do Białej Krakowskiej i z tym terminem przestał przyjmować funkcjonariuszów państwowych w Krakowie.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Rola opiekuna klasowego w szkole powszechnej.

W artykule niniejszym zamierzam omówić rolę opiekuna klasowego w szkole, ściślej biorąc, w życiu uczniów klasy (klas), nad którą nauczyciel przyjął opiekunstwo.

Przed wejściem w życie statutu publicznych szkół powszechnych siedmioletnich z dnia 21. XI. 1933 r. w szkole powszechnej spotykamy się z kierownikiem, wychowawcą, nauczycielem, a także z nauczycielem oddziałowym (Regulamin R. P. z dnia 25. VI. 1923 r. Dz. U. M. W. R. i O. P. Nr 13, poz. 109).

Statut wprowadza inną terminologię, a mianowicie: kierownik, nauczyciel, opiekun.

Nie ma tam wychowawcy. W rozumieniu statutu wszyscy nauczyciele w szkole są wychowawcami, kierownik szkoły występuje jako główny wychowawca (Statut § 62). Tak jest istotnie i inaczej być nie może.

Pojęcie wychowawcy zostało zatem w statucie pogłębione i rozszerzone.

Statut jednak poza kierownikiem i nauczycielem wyraźnie podkreśla w życiu szkoły—opiekuna klasowego, któremu wyznacza specjalną rolę, związaną z jego pracą w jednej lub dwu klasach.

W § 25 statutu czytamy: „Każdy nauczyciel własny, t. j. nauczyciel, który zarówno liczbą godzin, jak swą pracą, związany jest przede wszystkim z daną szkołą, jest opiekunem klasowym jednej lub kilku klas. Z tego tytułu czuwa nad przebiegiem pracy w szkole, jak również nad wymiarem i rozkładem pracy domowej uczniów oraz nad życiem zbiorowym swej klasy (swych klas), koordynuje na jej terenie poczynania wszystkich nauczycieli, utrzymuje stały i żywy kontakt z rodzicami i opiekunami uczniów oraz wykonywa czynności administracyjno-kancelaryjne, związane z jego pracą jako opiekuna. Jako opiekun klasowy jest odpowiedzialny za stan wychowawczy swej klasy (swych klas).”

Dla ułatwienia rozważań nad przytoczonymi wskazaniem statutowymi, podzielmy je z grubsza na następujące czynności:

- 1) dydaktyczne,
- 2) wychowawcze,
- 3) administracyjno-kancelaryjne.

I. CZYNNOŚCI DYDAKTYCZNE.

Opiekun klasowy odnośnie do czynności dydaktycznych musi przede wszystkim czuwać nad planowaniem pracy w danej klasie (klasach) przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów.

Przy układaniu rozkładu materiału nauczania zaprasza kolegów na konferencję i omawia wspólnie z nimi tematy pracy. Zapoznaje się z ilością materiału nauczania poszczególnych przedmiotów, jaki ma być w danym miesiącu, czy okresie pracowany. Ustali momenty korelacji, czy też koncentracji.

Przy tych rozważaniach wiele usterek zostanie usuniętych, wiele może być wniesionych nowych pomysłów.

Przy obliczaniu preliminarza czasu (godzin), niektóre partie materiału przyjdzie zredukować, przy innym przedmiocie trzeba będzie podać nieco więcej materiału, by program został wyczerpany.

Ponadto na takiej wspólnej konferencji można będzie przewidzieć odpowiednie wycieczki, które posłużą zarówno dla kilku nauczycieli, zatem mogą być zorganizowane bardziej ekonomicznie i celowo, niż miałyby to miejsce przy planowaniu pracy przez każdego nauczyciela osobno.

Przy tak konstruowanym rozkładzie materiału nauczania wyłoni się niewątpliwie kwestia pomocy naukowych. Jedne z nich znajdują się w spisie pomocy, którymi szkoła dysponuje, inne można będzie sporządzić samemu, a jeszcze inne może mieć kolega, jako własność prywatną, i zadeklaruje się wypożyczyć je koledze.

To byłby pierwszy etap pracy.

W drugim etapie, tj. przy realizacji zaplanowanej pracy opiekun klasowy musi czuwać, musi wiedzieć, jak klasa i poszczególni uczniowie wykonują pracę, czy radzą sobie z danym materiałem, czy dostatecznie pracują, czy są tacy, którzy uchylają się od wykonywania prac. Nie wystarczy, kiedy opiekun klasowy dowie się o tym dopiero przy klasyfikacji, przy ocenie wyników.

Świadomość faktycznego stanu pracy uczniów w czasie realizacji programu, znajomość odchyłek — nasunie opiekunowi odpowiednie środki zaradcze, a stwierdzone odchylenia omówi z nauczycielami poszczególnych przedmiotów.

Ważnym jest, by opiekun klasowy zdawał sobie również sprawę z tego, czy uczniowie wykonują prace domowe, czy nie są nadmiernie obciążeni pracą, która przekraczałaby ich możliwości. Bywa często tak, że uczniowie pracują zbyt dużo nad jednym przedmiotem, a inne z braku czasu i przemęczenia pozostają na uboczu.

Np. w jednej ze szkół w klasie VI, gdzie kierownik uczył geografii, uczniowie nieustannie rysowali mapy. Nauczyciele innych przedmiotów nie mogli wygzekwować najmniejszej nawet pracy domowej. Z dwojga złego uczniowie wybrali według swego uznania — to mniejsze.

W zgodzie trzeba żyć przede wszystkim z kierownikiem!

Opiekun klasowy musi wiedzieć, czy wszyscy uczniowie mają dostateczne warunki domowe, by pracę mogli wykonywać.

Znałem ucznia Wacka, który pisał zadania domowe, kładąc stolnicę na kołyszce.

W takich wypadkach opiekun klasowy musi się zatroszczyć o to, by wszyscy uczniowie jego klasy (klas) mogli mieć dostateczne warunki do pracy w domu.

Jego zadaniem będzie wyszukanie w szkole po nauce kącika dla „Wacków”, by mogli pracę wykonać, jeśli nie jest w stanie wpłynąć na zmianę domowych warunków pracy ucznia.

W zakresie czynności dydaktycznych opiekuna na specjalną uwagę zasługuje jego rola przy ocenie pracy ucznia, czyli przy tak zwanej klasyfikacji; ma to szczególne znaczenie w klasach starszych, gdzie uczy kilku nauczycieli.

Na konferencji klasyfikacyjnej opiekun nie może się ograniczyć jedynie do pobieżnego ustalenia stopnia ze sprawowania i zanotowania poddyktowanych stopni z przedmiotów przez poszczególnych nauczycieli.

Jako opiekun klasowy, znający najdokładniej swoich uczniów, udziela dokładnych informacji o każdym z nich, a przede wszystkim omówi:

a) ustosunkowanie się ucznia do pracy, jego pilność, wytrwałość;

b) ustosunkowanie się do życia klasy i szkoły, a w miarę potrzeby i inne dane, przewidziane w § 81 statutu.

Dopiero na tym tle może wystąpić moment oceny pracy, czyli stopień z zachowania i poszczególnych przedmiotów.

Opiekun klasowy nie może dopuszczać do klasyfikacji tego rodzaju, gdzie w klasie, będącej na poziomie dostatecznym, na I półroczu 50% uczniów otrzymuje ogólny wynik niedostateczny.

Jest to zasada niczym nieusprawiedliwiona, niesłuszna i nie może być podnieta, zachętą do dalszej pracy. Przeciwnie może wywołać u uczniów poczucie niesprawiedliwości.

Przy tego rodzaju metodach klasyfikowania, dziedzina wychowawcza w klasie wielkie może ponieść szkody.

Po tym krótkim omówieniu zadań opiekuna klasowego co do spraw dydaktycznych, przejdziemy do drugiej grupy czynności, t. j. do czynności wychowawczych.

II. CZYNNOŚCI WYCHOWAWCZE.

W VI rozdziale statutu w § 66 czytamy:

„Podstawową formą życia zbiorowego w szkole jest klasa (komplet), jako grupa społeczna. W obrębie klasy uczniowie powinni przyzwyczaić się do życia zbiorowego przede wszystkim przez wytwarzanie przyjaznej atmosfery koleżeńskiegospółżycia...”

Czynności wychowawcze muszą zatem pójść w tym kierunku przede wszystkim. Opiekun klasowy musi świadomie dążyć do tego, by wśród uczniów jego klasy (klas) powstała więź, łącząca młodzież w grupę społeczną, mającą wspólne potrzeby, pragnienia, cele, dążenia, ambicje i t. p. Opiekun klasowy wraz z uczniami klasy tworzy jeden zespół. Cele i zadania klasy są także jego celami. By tak było, zadecyduje o tym postawa wychowawcza opiekuna do swej klasy. Opiekun klasowy nie może mieć w klasie uczniów sympatycznych, mniej sympatycznych, lub niesympatycznych, nieznośnych

Wycucie przez klasę różnic w odnoszeniu się opiekuna do poszczególnych uczniów więcej lub mniej przyjaźnie — z miejsca dzieli klasę na grupy.

W jednej ze szkół w klasie VI część uczniów (dla nauczycielki niesympatycznych) opiekunkę klasową nazywała „macochą”. Do kolegów zaś darzących swą opiekunkę zaufaniem i sympatią ustosunkowali się wprost wrogo i żyli z nimi na stopie „wojennej”. Wychowawcza postawa opiekuna klasowego w wielkim stopniu decyduje o stanie wychowawczym jego klasy (klas).

Opiekun klasowy znajduje również sposobność do wytworzenia więzi, łączącej młodzież w grupę społeczną i wtedy, kiedy zdoła rozbudzić wśród uczniów zdolność wyczuwania potrzeb wychowawczych środowiska i chęć brania udziału w podnoszeniu kultury tego środowiska.

Czynności wychowawcze opiekuna klasowego, jak to wynika ze statutu, odnoszą się do jego pracy:

na terenie szkoły i na terenie pozaszkolnym.

A) Na terenie szkoły opiekun klasowy — według wskazań statutu — koordynuje poczynania wszystkich nauczycieli. Nie mniej musi on zwrócić uwagę przede wszystkim na siebie (§ 62).

Opiekun klasowy przychodzi do szkoły na 15—20 minut przed rozpoczęciem lekcji nie tylko wtedy, kiedy przypada na niego dyżur. Jeżeli chce znać życie zbiorowe swej klasy, to nie może się ograniczyć jedynie do czynienia spostrzeżeń w czasie nauki, czy też na przerwach (pauzach).

Pół godziny przed rozpoczęciem nauki w klasie może być 1, 2, 3 uczniów, za kilka minut grupa składa się już z 5—10—15—20... uczniów. Opiekun klasowy, chcąc mieć jak najbardziej ustaloną opinię o swej klasie, winien od czasu do czasu (jeżeli nie może zawsze) widzieć ją i w tych mniejszych grupkach.

Tam, gdzie życie zbiorowe uczniów znajduje swój wyraz w organizacjach uczniowskich, opiekun klasowy musi pozostawać w ścisłym kontakcie z opiekunami tych organizacji.

Opiekun klasowy z reguły winien wiedzieć:

do jakich organizacji jego uczniowie należą, jaka liczba należy do poszczególnych organizacji, czy są uczniowie, którzy nie należą do żadnej organizacji, czy są tacy, którzy należą do wielu organizacji.

W szkole, gdzie opiekun klasowy tymi sprawami nie zajmuje się, bywa tak, że jeden i ten sam uczeń należy do 3—4 organizacji, są także i tacy uczniowie, którzy nie należą do żadnej organizacji.

Takiego stanu rzeczy być nie powinno, sprawy te może i powinien uregulować nie kto inny, jak opiekun klasowy.

Opiekun klasowy troszczy się o to, by uczniowie jego klasy istotnie uczestniczyli w pracy danej organizacji, którą sobie dobrowolnie wybrali, a nie dopuszcza, by ich przynależność była tylko formalną. Musi wiedzieć, czy uczniowie zdają sobie sprawę ze swego uczestnictwa w pracy, czy

też są „niczym” (Uczennica kl. V. określiła się, że jest w organizacji niczym.)

Będąc w kontakcie z organizacjami uczniowskimi, opiekun ma wiele możliwości do wykorzystania pracy w organizacjach dla pracy na godzinach lekcyjnych. Np. przy jęz. polskim: mówienie, lektura, wypracowania pisemne i t. p.

Tam, gdzie opiekun klasowy prowadzi w szkole jakąś organizację, daje się zaobserwować wyraźna tendencja do tego, by wszyscy uczniowie jego do tej organizacji należeli. „By organizację popierali”.

Stanowisko niesłuszne, krępujące wolę i zainteresowania uczniów. Zadania opiekuna organizacji uczniowskiej na terenie szkoły są szersze, ale to nie wiąże się ściśle z tematem, więc nie będę tej sprawy na tym miejscu omawiał.

Opiekun klasowy zatroszczy się o to, by jego uczniowie w urządzaniu uroczystości szkolnych wzięli czynny udział, porozumie się w tej sprawie z kolegą nauczycielem, który ma ogólny nadzór nad daną imprezą szkolną. Przedyskutuje z uczniami ewentualny numer programu, który klasa przygotowuje do ogólnego programu szkoły.

Na terenie szkoły opiekun klasowy winien pozostać w kontakcie z uczniami innych klas, z nimi w miarę potrzeby współpracować — kiedy szkoła ma wykonać jakieś zadanie. Np. wycieczka szkolna, uroczystość, zabawa dziecięca, projekt zaprenumerowania czasopism, wydawanie gazetki szkolnej i tp.

Wreszcie opiekun klasowy zapoznaje kierownika szkoły, względnie Radę Pedagogiczną z potrzebami swej klasy, przedkłada wnioski lub życzenia uczniów.

B) Poza szkołą opiekun klasowy utrzymuje żywy i stały kontakt z rodzicami, względnie opiekunami uczniów.

Statut w § 81 nakłada na nauczyciela, a przede wszystkim na opiekuna obowiązek urabiania sobie opinii o uczniu i poznania możliwie dokładnie jego warunków domowego życia i pracy. Tu opiekun spełni swoje zadanie tylko poprzez ścisły kontakt z domem.

Formy takiej współpracy mogą być następujące (Fr. Bursa: Zasady organizowania pracy wychowawczej w szkole powszechnej. Dz. Urz. K. O. S. K. z 1936 r. Nr 7, str. 186):

- 1) konferencje rodziców swojej klasy,
- 2) odwiedzanie doraźne domów, gdy się ma jakąś sprawę do załatwienia, by to nie był „wywiad”, którego rodzice najczęściej nie życzą sobie oraz krępują się nauczyciela,
- 3) imprezy, urządzone w danej klasie, lub szkole dla rodziców, lub dla rodziców i dzieci,
- 4) doraźne bywanie rodziców w szkole na wezwanie opiekuna.

Opiekun klasowy ma również inne możliwości kontaktu z domem przy formach współpracy do mu ze szkołą, jak: (F. Bursa)

- 1) komitet rodzicielski przy szkole, lub patronat klasowy,
- 2) koła przyjaciół organizacyj uczniowskich,

3) organizacje społeczne, współpracujące ze szkołą,

4) organizacje młodzieży pozaszkolnej, utrzymujące kontakt ze szkołą.

Poza przytoczonymi formami jest wiele innych możliwości utrzymania kontaktu z rodzicami, czy też opiekunami młodzieży. Gdyby opiekun klasowy wykorzystał tylko wyżej przytoczone, to już zrobiłby b. dużo.

Zresztą rzeczywistość szkolna sama je nasunie, jeżeli tylko opiekun pójdzie im na spotkanie.

III. CZYNNOŚCI ADMINISTRACYJNO-KANCELARYJNE.

Z zakresu obowiązków administracyjno-kancelaryjnych opiekun klasowy wykonywa następujące czynności:

1) Na podstawie księgi ocen z ubiegłego roku szkolnego i zapisów ustala dokładną listę uczniów w swej klasie, układa alfabetycznie. (Praktykowany sposób oddzielnie chłopcy, oddzielnie dziewczęta jest niewłaściwy, stwarza jakby dwa alfabety) i w takiej kolejności wpisuje do rejestru dziennika lekcyjnego, wypełnia wszystkie dane przy każdym uczniu, które wiele o nim mówią: przy rodzicach, na służbie, sierota, który rok jest w klasie, który rok pobiera naukę, do szkoły ma 1. 2. 3. km. i td.

2) Wypełnia tablicę: „uczniowie według stanu z dnia 1 października 193... r.”. Tablica ta orientuje opiekuna, ilu ma uczniów przyjętych z innej szkoły, ilu przyjęto na podstawie egzaminu, ilu mieszka w rejonie tej szkoły, ilu ma do szkoły ponad 3 km.

Na tej samej stronie dziennika lekcyjnego, dalszy ciąg poprzedniej tablicy — uczniowie według roczników — daje opiekunowi obraz rozpiętości wieku życia uczniów w klasie, wskazuje jaka jest rozpiętość wieku, (czasem zamyka się w ramach 3 a czasem 6 roczników).

Ta część tablicy wskazuje, który rocznik dominuje, jak daleko sięga przewaga tego rocznika i czy w ogóle któryś z roczników dominuje.

Tablica na ostatniej stronie dziennika lekcyjnego daje opiekunowi obraz uczniów w wieku szkolnym i pozaszkolnym; jest to tablica nie mniej ważna od poprzedniej.

3) Do obowiązku opiekuna klasowego należy także dopilnowanie, by wszystkie odbyte lekcje przez nauczycieli były wpisane do dziennika lekcyjnego.

Sposób zapisywania lekcji w dzienniku winien być również uprzednio omówiony.

4) Opiekun klasowy winien w miarę możliwości układać z kierownikiem szkoły rozkład lekcyjny dla swej klasy.

5) Do bardzo ważnej czynności opiekuna klasy należy odnotowanie w metryce szkolnej, iż uczniowie jego uczęszczają w danym roku szkolnym do szkoły do klasy X, Y.

W związku z tym opiekun klasowy informuje kierownika szkoły, którzy uczniowie w wieku szkol-

nym, do szkoły nie zgłosili się lub zgłosili się a nie uczęszczają.

6) Przy końcu miesiąca opiekun zlicza dni obecności i nieobecności poszczególnych uczniów, liczbę spóźnień, oblicza % frekwencji i wysuwa wnioski. W miarę potrzeby przedkłada odpowiednie wnioski kierownikowi szkoły, o ile w ramach swego działania nie może danej czynności wykonać.

7) Ważną bardzo czynnością jest sporządzenie książki ocen i dokładne jej prowadzenie.

Opiekun klasowy pilnuje, by niedostateczne oceny, wystawione przez nauczycieli, były należycie umotywowane i wpisane.

O ile uczeń nie był klasyfikowany — podaje przyczyny; w razie opuszczania szkoły czyni odpowiednią wzmiankę, ponadto zawiadamia o tym kierownika szkoły i podaje ewentualny nowy adres zamieszkania ucznia, celem przesłania odpisu metryki szkolnej.

8) Dwukrotnie w ciągu roku szkolnego opiekun klasowy pisze swym uczniom świadectwa a następnie rozdaje je.

Mimo, że każdy opiekun czynność tę wykonuje, to jednak o tym momencie wspominam.

Rozdawanie świadectw w życiu klasy to moment niecodzienny, szczególnie przy zakończeniu roku szkolnego.

Opiekun klasowy nie może się ograniczyć wyłącznie do wręczenia uczniom wypełnionej kartki papieru. Tam zamyka się całoroczny wysiłek ucznia, tam wyrażona jest ocena całorocznej jego pracy.

Wśród uczniów otrzymujących świadectwa będą jak zwykle: jedni uradowani, inni zasmuceni, a jeszcze inni wybuchną głośnym płaczem.

Opiekun klasowy nie może ich tak pozostawić. Niepromowanym do następnej klasy winien wyjaśnić, że ich wysiłek był mały, pilność niedostateczna (o ile tak było w rzeczywistości), by po-

wstało w nich to przekonanie, że na lepszą ocenę nie zasłużyli.

Jeżeli byli to uczniowie, którzy mimo wysiłku nie osiągnęli dostatecznych wyników, w rozmowie podniesie ich pracę i wyjaśni, że w klasie następnej nie mogliby korzystać z nauki. Co do promowanych dobrze będzie podnieść ich pracę i pilność.

Omówione czynności kancelaryjne uznane są przez wielu nauczycieli opiekunów jako zbędna pisanina. Tablice w dziennikach lekcyjnych rzadko kiedy są wypełnione.

Na uwagę wizytującego, że tablice należy wypełnić, gdyż są one potrzebne przede wszystkim uczącemu, słyszy się odpowiedź: jeżeli pan inspektor życzy sobie tego, to już jutro wypełnię. Odpowiedzi takie nierzadko można usłyszeć i w czerwcu.

Z wypowiedzi takich lub tym podobnych wynika, że opiekunowie klasowi z danych statystycznych nie wysuwają wniosków pedagogicznych dla swej codziennej pracy, dlatego i te czynności opiekuna klasowego poruszyłem.

Omawiając zadania i czynności opiekuna klasowego, zdaję sobie sprawę, że poruszyłem tylko niektóre, wiele pozostało nietkniętych; zdaję sobie również sprawę i z tego, że duży odsetek opiekunów klasowych czynności te wykonuje.

Artykuł niniejszy zmierza do tego:

- a) by czynności opiekuna klasowego były wykonywane świadomie i celowo;
- b) by pobudzić do tych czynności opiekunów, którzy ich nie wykonują,
- c) ponadto, by zwrócić na to zagadnienie uwagę kierowników szkół.

Świadome, celowe, dokładne wykonywanie czynności przez opiekuna klasowego życie szkolne posunie o jeden krok naprzód.

St. Kowalczyk
Mielec.

O egzekutywie w nauczaniu i wychowaniu młodzieży.

W pocie czoła budujemy naszą nową polską szkołę, w wielkim trudzie zarówno czynników prawodawczych oraz normujących, jak i licznych rzesz wykonawczych — nauczycielstwa. Chcemy ją widzieć mocną i trwałą, o zdobycze nowoczesnej pedagogiki opartą, potrzebom narodu i państwa odpowiadającą, zdrową i radosną. Wyłaniamy ją powoli z chaosu sprzecznych poglądów, krystalizujemy wśród walki wieloletnich nawyknień z hasłami współczesnymi, wśród ścierania się rutyny i szablonu z powiewem inwencji pedagogicznej i pedagogicznego nowatorstwa. I cokolwiekby przeciwnicy nowej szkoły i nowej reformy szkolnej mówili, szkoła nasza idzie drogą postępu i posiada niezaprzeczone walory, o jakich szkole minionej się nie śniło. Ale tym razem mówić chciałbym nie o nich.

Jest rzeczą zrozumiałą, że im bardziej uświadamiać sobie będziemy nowej szkoły braki i niedo-

ciągnięcia, tym pewniejsza droga do jej doskonalenia. To też obok świadomości walorów musi być pełna świadomość stron słabych, ujemnych. Na taką jedną, a ważną, zasadniczą, chcemy obecnie zwrócić uwagę.

Chodzi o egzekutywę zarówno w nauczaniu, jak i w wychowaniu młodzieży.

Gdy porównamy szkołę „dzisiejszą” ze szkołą „wczorajszą”, dojdziemy łatwo do przekonania, że ta ostatnia pod względem mocnej i wyraźnej egzekutywy stała znacznie wyżej. Szkoła dzisiejsza grzeszy brakiem należytej egzekutywy.

Co przez to rozumiemy?

Rozumiemy brak wyraźnych i zdecydowanych wymagań w stosunku do młodzieży, brak należytej kontroli zarówno wiedzy jak i postępowania uczniów i uczenic, chwiejność w ocenianiu postępów i sprawowania, pewną niemoc w kierunku wydobycia z młodzieży możliwego maximum jej

wysiłku i dobrej woli, niedostateczną siłę wreszcie czy umiejętność zmuszania młodzieży do wykonywania włożonych na nią obowiązków.

Jako skutek tego stanu rzeczy ujawnia się mała systematyczność pracy uczniowskiej, wiedza fragmentaryczna przy dobrym ogólnym rozwoju, szkodliwe przyzwyczajanie się nieletnich do lekceważenia obowiązków i nakazów, za daleko posunięta swoboda w zachowaniu, przeradzająca się niekiedy w nieobyczajność.

Objawy te występują w różnych środowiskach i w różnych szkołach z różnym nasileniem, ogólnie biorąc, w miastach mniejszych rzecz się ma lepiej, w większych — gorzej, trzeba jednak stwierdzić, że brak wyraźnej egzekutywy jest dla dzisiejszej szkoły zjawiskiem może przejściowym, ale narazie charakterystycznym i ogólnym.

Pragnęlibyśmy wskazać garść przyczyn, które stan ten powodują, w nadziei, że poszczególne grona czy ugrupowania nauczycielskie poddadzą sprawę rozważeniu, do przyczyn tu wskazanych dorzucą inne, spostrzeżenia ogólne rozwiną i pogłębią, aby w konsekwencji dojść do środków zaradzenia złemu.

Najistotniejszym powodem braku należytej egzekutywy w dziedzinie nauczania wydaje się nam rozbieżność nowoczesnych metod nauczania z warunkami, w jakich one u nas stosowane być mogą. Dzisiejsza pedagogika wymaga od ucznia postawy czynnej, wzajemian biernej uwagi, przeżywania i aktywności, od nauczyciela zaś — umiejętnego organizowania pracy klasy, zespołów czy poszczególnych jednostek. Współczesne hasła dydaktyczne głoszą zasadę dociekania przez młodzież, a nie wchłaniania prawd gotowych, głoszą postulat obserwacji i wnioskowania, pracy mózgu, serca i rąk. Wszystko to wymaga bez porównania więcej czasu, aniżeli przy stosowaniu metod dawnych, w których wykład i odpytywanie grały rolę zasadniczą. I oto wytwarza się sytuacja tego rodzaju, że nauczyciel w szkole dzisiejszej przy stosowaniu właściwych metod przerabiania materiału nie ma czasu na egzekutywę. Czas byłby na wszystko, ale pod warunkiem, że primo — materiał naukowy byłby nie nazbyt obfity, secundo — klasy nie byłyby zbyt liczne. W rzeczywistości sprawa ma się zupełnie odwrotnie: programy cechuje materiał obfitość wielką, a klasy szkół naszych, zwłaszcza państwowych, wypełnione są młodzieżą w nadmiarze. I oto nauczyciel, chcąc program w sposób należyty wykonać, nie ma czasu na badanie wyników swej pracy, na stwierdzenie wiedzy swych uczniów, nawet poznać ich należyte nie może i w ocenianiu postępów często kroć stąpa po omacku. Odwrotnie — jeśli nacisk główny położony na egzekutywę, musi zrezygnować z nowoczesnych metod nauczania, narażając się na zarzut pedagogicznego konserwatyzmu albo braku dydaktycznego wyrobienia. Merytoryczne wskazówki statutu gimnazjum czy szkoły powszechnej nakazują słusznie urabianie sobie o uczeniu opinii gruntownej, na uświadomieniu szeregu najrozmaitszych czynników opartej — technicznie możli-

wości nauczyciela są jednak po temu zbyt nikłe, niewystarczające. Młodzież wymyka się pedagogom jak ryba z rozdartej sieci, a pilniejsza czy sumieniejsza boleje niekiedy, że nie jest należyte oceniona, zniechęca się, opuszcza ręce.

Brak należytej egzekutywy w dziedzinie wychowania w ściślejszym tego słowa znaczeniu tkwi, zdaniem naszym, w czym innym. Braki wynikają z nazbyt jednostronnej sprawy ujmowania i z nienależytego ustosunkowania się wychowawców do nowoczesnych metod wychowawczych.

Te ostatnie — podobnie jak i w dziedzinie nauczania — propagują samodzielność młodzieży, a więc stosowanie zasad samowychowywania się po przez samorządy, organizacje młodzieżowe i inne formy aktywności wychowanków. Pomienione metody pojęto dość krańcowo jako niemal zupełną w wychowaniu swobodę, jako pewien lęk a przynajmniej daleko idącą wstrzeźliwość wobec wszelkich objawów przymusu czy nakazu. Młodzież coraz bardziej pozostawiano samą sobie, opiekując się nią dość platonicznie i z odległości; kontrola ze strony wychowawcy poczęła wydawać się samemu nauczycielowi czymś przykrym i uwłaczającym godności zarówno kontrolującego, jak i kontrolowanego. Odsunięcie się nauczyciela-wychowawcy na plan drugi, pierwotnie wynikające z przesłanek zaufania do młodzieży, która to zaufanie należyte miała zrozumieć i ocenić, powoli wyrodziło się w obojętność pedagoga i w młodzieży bezkarność.

Ale nie tylko to jest powodem. Państwo i społeczność nasza jest ciągle jeszcze w fazie krystalizowania się i zmiany form. Cechuje to zresztą nie tylko nasze państwo i nie tylko naszą społeczność. W tym procesie „stawania się” formują się również naczelną hasła wychowawcze, które muszą być przystosowane do potrzeb życia. A te są tak zmienne i różnorodne! I oto — trudno i darmo — ale powiedzieć sobie musimy jasno i otwarcie, że w chaosie różnorodnych wpływów, jakie działają na szkołę, w zawrotnym niekiedy wirze wypadków, wśród zmienności nastrojów i kierunków, wymagań i pragnień, pedagog polski w chwili obecnej nie zawsze jest świadom, do czego ma zmierzać, nie zawsze jest pewien, co ma mieć ostatecznie na celu, gdy chodzi o urabianie charakterów i postawy młodzieży. I tak jest, mimo, że program wychowawczy jest zasadniczo przez najwyższą magistraturę ustalony i podany. Czynniki uboczne wyrazistość tego programu przyćmiewają i utrudniają orientację nauczyciela. Skądże więc może być mowa o wyraźnej i mocnej egzekutywie wychowawczej, skoro nauczyciel nie czuje przed sobą dostatecznie konkretnego celu i dostatecznie wyraźnej linii postępowania. Skoro się ma wymagać, trzeba naprzód wiedzieć, czego się ma wymagać.

I oto trzeba będzie na zakończenie stwierdzić jeszcze także i to, że te wszystkie warunki, o jakich mówiliśmy powyżej w odniesieniu do nauczania i wychowania młodzieży — złożyły się niewątpliwie na pewną psychiczną postawę dzisiej-

szego nauczyciela. Postawę tę cechuje chwiejność i brak zdecydowania, ostrożność i wstrzemięźliwość, mała gotowość do ponoszenia odpowiedzialności, oglądanie się poza siebie lub wokół siebie zamiast jasnego i śmiałego spojrzenia przed siebie. Nauczyciel nie czuje pod sobą pewnego gruntu w pracy, a w życiu skazany na dość ciężkie warunki bytowania, nie zawsze ma do tej pracy dostateczny zasób sił i zapału. Wyrazistość postawy pedagogicznej zaciera się; zamiast zdecydowanej linii postępowania wysuwają się niekiedy jako czynniki decydujące rozmaite względy i względziki, w osądzie młodzieży ujawnia się mglistość, a zamiast rozumnej, umiarkowanej a zarazem dobrotliwej surowości występuje raczej pobłażliwość czy daleko posunięta względność. Praca i egzekutywa wychowawcza w ściślejszym tego słowa znaczeniu nauczyciela zasadniczo nie pociąga, to też u najlepszych zainteresowania dydaktyczne i naukowe tłumią zapędy wychowawcze.

Taka postawa psychiczna nauczyciela, wytworzona splotem najrozmaitszych warunków, ze swej

strony egzekutywie w stosunku do młodzieży nie sprzyja i nie odpowiada linii wychowawczej, wytkniętej w kierunku przysposobiania młodzieży do obrony kraju, które to przysposobianie pojęte jak najszerzej wymaga od nauczyciela, aby w stosunku do przyszłych obywateli-żołnierzy sam miał postawę, nacechowaną żołnierskimi cnotami wyrazistości, zdecydowania i wewnętrznej siły. To też ta postawa psychiczna pedagoga musi co rychlej się zmienić.

W ten sposób naszkicowaliśmy najistotniejsze — zdaniem naszym — przyczyny, osłabiające egzekutywę w dzisiejszej szkole. Pragnęlibyśmy, aby te kilka słów spowodowały dalsze na ten temat rozważania wśród poszczególnych gron czy zespołów nauczycielskich.

W osobnym artykule będziemy się starali podać środki zaradcze, zmierzające do salwowania czy wyprostowania niezmiernie ważnego wychowawczo zagadnienia egzekutywy.

Włodzimierz Galecki.

Kolonie wakacyjne młodzieży na terenie Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Akcja kolonij wakacyjnych, prowadzona w lecie b. r. w szerszym niż dawniej zakresie, organizowana była przez władze szkolne, polityczne, samorządy miast, komitety rodzicielskie, szereg organizacyj społecznych i zawodowych i to zarówno samodzielnie, jak też przy skoordynowanej działalności wymienionych instytucyj.

Akcja wakacyjna prowadzona była w czterech zasadniczych odmianach:

- 1) w formie kolonij wypoczynkowych,
- 2) kolonij leczniczych,
- 3) obozów,
- 4) półkolonij.

Najliczniej reprezentowana była grupa pierwsza, t. j. kolonie wypoczynkowe. W tej też grupie zanotować należy nową formę organizacyjną, po raz pierwszy w r. b. wprowadzoną, mianowicie kolonie młodzieży nie harcerskiej, których zarząd zarówno administracyjny jak wychowawczy powierzony został harcerzom. Kolonie tego typu urządzone były w Kielcach, Rabsztynie, Suchedniowie, Ojcowie, Chęcinach. Doświadczenia poczynione z koloniami tego typu dały rezultat wybitnie dodatni.

Strona administracyjno-gospodarcza na ogół nie wykazała wprawdzie znaczniejszych odchyżeń od przeciętnej normy, natomiast pod względem wychowawczym kolonie te należały do najlepiej postawionych w Okręgu.

Pomieszczenia i urządzenia kolonij wypoczynkowych przedstawiały dużą rozpiętość warunków higieniczno-sanitarnych. Najkorzystniejsze warunki miały kolonie urządzone w budynkach własnych, lub przeznaczonych do celów leczniczych (np. w budynku sanatorium w Rabsztynie), go-

rzej przedstawiały się już kolonie umieszczone w budynkach szkolnych, a na ogół najwięcej braków wykazywały kolonie korzystające z lokali prywatnych. Braki i niedociągnięcia urządzeń wpływały niemal wyłącznie ze zbyt szczupłych pomieszczeń, niepozwalających niekiedy na zachowanie norm przestrzennych w sypialniach, na urządzenie szatni i pokoju izolacyjnego. Ostatni ten brak, szczególnie dotkliwy, ze względu na łatwość szerzenia się chorób zakaźnych na koloniach, w przyszłości nie powinien mieć miejsca. Na ogół jednak przeszło 90% kolonij umieszczonych było odpowiednio, a przeciętny poziom urządzeń, w porównaniu z laty ubiegłymi, był wyższy. Do wyjątków należały kolonie nie mające łóżek, lub posiadające niedostateczną ich ilość, urządzenia do mycia były lepsze i wszystkie bez wyjątku kolonie zaopatrzone były w apteczki. Podkreślić również należy niemal wszędzie spotykaną troskliwość kierownictw i rzetelne usiłowania postawienia kolonij na możliwie najlepszym poziomie higieniczno-sanitarnym w danych warunkach.

Kolonie lecznicze urządzone były przeważnie przy pomocy instytucyj społecznych i organizacji zawodowych dla młodzieży słabowitej, cierpiącej na zmiany gruczołowe, zagrożonej gruźlicą. Kolonie lecznicze urządzone były na ogół celowo i starannie, przeważnie w budynkach dostosowanych do celów leczniczych (np. piękna kolonia lecznicza w Andrychowie urządzona przez Ubezpieczalnię Społeczną w Białej). Większość kolonij leczniczych urządzona była w Rabce (ze względu na możliwość korzystania z tamtejszych kąpieli solankowych). Na podkreślenie zasługuje inowacja wprowadzona w b. r. przez Zarząd Uzdro-

wiska Rabki, w postaci utworzenia dla młodzieży kolonijnej osobnej kabiny z 12 wannami, w miejsce basenu, w którym jeszcze w roku ubiegłym młodzież uboższa zmuszona była brać wspólne kąpiele. Pożądanym jest jednak otwarcie drugiej jeszcze analogicznej kabiny, gdyż wskutek dużego zapotrzebowania, kąpiele w b. r. musiały być pobierane późnym wieczorem.

Obozy urządzone były przeważnie przez harcerzy, nadto przez młodzież zorganizowaną w pewnych związkach, jak „Orlęta”, „P. C. K.”, P. W. Najwięcej obozów było w powiecie nowotarskim. Nie wszystkie jednak obozy uczyniły szczęśliwy wybór terenu (np. w Rajczy obóz harcerów z Białegostoku na terenie zalewowym). Urządzenia obozów na ogół były odpowiednie. (Doskonale np. urządzone był obóz harcerzy z Gdańska na Kowańcu koło Nowego Targu). W kilku tylko obozach brak było pryczy, a sieniaki ułożono bezpośrednio na ziemi. Nie wszystkie obozy zabezpieczyły również dostatecznie źródła.

W grupie półkolonij rozróżnić należy punkty miejskie, zwłaszcza większych miast Okręgu, urządzone najczęściej przez samorządy, oraz punkty wiejskie. Półkolonie na ogół funkcjonowały należycie, a punkty wiejskie wykazały dużą żywotność i sprawną organizację (np. w Rybarzowicach w powiecie żywieckim) dostarczono dzieciom minimalnym kosztem 25 groszy na głowę dziennie śniadanie i obiad. Nadmienić należy, że dzieci te, jak wykazał wywiad, przeważnie nie otrzymywały już w domu więcej posiłków.

Wyżywienie młodzieży tak na koloniach jak w obozach było niemal bez wyjątku zadowalające. Młodzież otrzymywała posiłki 5 razy dziennie (wyjątkowo tylko 4 razy dziennie), jadłospisy były racjonalnie układane, a jako specjalnie dodatni moment podnieść należy spożywanie mleka w dużej ilości (przeważnie litr mleka na głowę dziennie.)

Opieka lekarska w b. r. w stosunku do ubiegłego przedstawiała się korzystniej, albowiem obejmowała większą liczbę kolonij. Wszystkie kolonie lecznicze i część wypoczynkowych pozostawały pod stałą opieką lekarską, na niektórych czynne były również higienistki. Młodzież przed wyjazdem szczepiona była ochronnie szczepionką błoniczo-płoniczą (BP.)

Zdrowotność młodzieży przedstawiała się dobrze. Przeciętny przybytek na wadze wynosił 2—3 kg.. Z chorób zakaźnych było kilkanaście wypadków odry oraz płonicy.

Tryb życia na koloniach normowany był niemal wszędzie regulaminem. Wychowanie fizyczne i wycieczki krajoznawcze uwzględniano w szerokiej mierze, pracę społeczną i kontakt z ludnością realizowała tylko część kolonij.

Reasumując, podkreślić należy na ogół zadowalające zdrowotne wyniki akcji wakacyjnej, oraz coraz sprawniejszą jej organizację. Ujemną jednak stroną, mającą swe źródło w braku funduszy, jest fakt, że w stosunku do istotnego zapotrzebowania zbyt mała liczba młodzieży może korzystać z wyjazdów letnich. Nasuwa się wskutek tego uwaga, czy nie należałoby w szerszym niż dotychczas zakresie organizować półkolonij, które wprowadzić jako akcja zdrowotna nie są zrównoważone z koloniami, jednak ze względu na znacznie mniejsze obciążenie budżetowe mogłyby objąć kilkakrotnie większą liczbę młodzieży. Urządzenie półkolonij należałoby jednak udoskonalić, a przede wszystkim w miejscowościach nie posiadających rzek lub basenów urządzić chociażby prymitywne natryski na wolnym powietrzu, oraz zapewnić wygodny dojazd.

W związku z organizacją kolonij nasuwają się jeszcze następujące uwagi:

1) Kolonie urządzone w lokalach prywatnych winny korzystać wyłącznie z pomieszczeń uznanych przez miejscowe władze sanitarne za odpowiednie na ten cel.

2) Przy wyborze miejscowości powinna być uwzględniana możliwość kąpeli oraz dobra woda do picia. Wypadki urządzania kolonij w miejscowościach, w których wodę sprowadzano z odległości kilku kilometrów, nie powinny w przyszłości mieć miejsca.

3) W związku z organizacją strony gospodarczo-administracyjnej podnieść należy zbyt wielką rozpiętość cen kosztów utrzymania. Przeciętny koszt w przeważającej liczbie kolonij wynosił 1 zł do 1.50 zł. na głowę dziennie, pewien jednak odsetek kolonij wykazywał znacznie wyższe koszty przy identycznych warunkach życia (uwaga ta nie odnosi się do kolonij leczniczych, mających odmienne warunki z powodu specjalnych celów).

4) Byłoby pożądanym, by kolonie lecznicze, nastawione obecnie wyłącznie w kierunku walki z gruźlicą, uzupełnione zostały jedną kolonią urządzoną dla młodzieży cierpiącej na choroby nerek. Kolonie takie możnaby urządzić w naszym Okręgu w powiecie olkuskim na pustyni Błędownskiej, mającej idealne warunki klimatyczne dla leczenia tego, wcale częstego wśród młodzieży cierpienia.

5) Każda liczniejsza kolonia powinna mieć stałą opiekę lekarską, lub przynajmniej jako jedną siłę zatrudniać medyka wzgl. medyczkę.

6) Należy ustalić normy kwalifikacyjne dla kierowników kolonij i ułatwić im odpowiednie przeszkolenie.

Dr H. Sokółowska.

Plan pracy Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego na rok szkolny 1937/38.

Wydział Szkolnictwa Powszechnego.

Plan pracy na 1937/38 rok szkolny jest dalszym etapem poczyniń, które były prowadzone w poprzednich latach w dziedzinie realizacji powszechnego nauczania, budownictwa szkolnego, zaopatrzenia szkół w urządzenia i pomoce naukowe, realizacji postanowień statutu i programu w szkołach powszechnych, pogłębienia przygotowania nauczycielstwa, kierowników szkół i pracowników administracji szkolnej do pracy w nowym ustroju szkolnictwa powszechnego oraz usprawnienia techniki pracy w Wydziale Szkół Powszechnych, Inspektoratach Szkolnych i szkołach.

I. Sieć szkolna.

1) W ostatnich 4 latach inspektorzy szkolni według dyrektyw Kuratorium ujęli w ewidencje wszystkie zamieszkałe miejscowości, zebrali szczegółowe mapy rejonów szkolnych, ustalili miejscowości bezszkolne oraz nakreślili stan sieci szkolnej na mapach sztabowych w ramach powiatów ew. obwodów. Przegląd sieci szkolnej na podstawie map i badanie w terenie wykazały wiele nieprawidłowości. W związku z tym w 1935/36 i 1936/37 roku wiele rejonów szkolnych trzeba było poddać reorganizacji, utworzyć nowe rejony szkolne i założyć w nich szkoły, oraz zorganizować szkoły w tych rejonach bezszkolnych, które posiadały do tego warunki. O zmianach w sieci szkolnej świadczą następujące liczby:

W 1932/33 było szkół 3815, a w r. 1936/37 — 4005; w jednym tylko roku 1936/37 otworzono nowych szkół 58.

W 1937/38 roku szkolnym Kuratorium zorganizuje szkoły w reszcie rejonów bezszkolnych, które posiadają do tego warunki ustawowe, sprawdzi jeszcze raz sieć szkolną w Inspektoratach Szkolnych i zbada, czy jest ona zgodna z przepisami i potrzebami ludności oraz przeprowadzi konieczne zmiany, a szczególnie w tych miejscowościach, gdzie ludność z obecnego stanu jest słusznie niezadowolona.

2) W 1936/37 r. szkolnym zostało omówione z inspektorami szkolnymi zagadnienie szkół t. zw. zbiorczych. Przy organizacji szkół na 1937/1938 rok szkolny zwrócono uwagę na szkoły, które już są szkołami zbiorczymi i które takimi być powinny. Pod tym kątem częściowo był dokonany przydział etatów nauczycielskich.

W 1937/38 roku szkolnym prace pójdą w tym kierunku, by w każdej okolicy w otoczeniu szkół I stopnia była 1 szkoła wyższego stopnia o charakterze zbiorczym. W okolicach posiadających tylko szkoły I stopnia jedna z tych szkół o 2 nauczycielach, znajdująca się w środkowym punkcie i posiadająca odpowiednią liczbę uczniów, będzie przemianowana na szkołę II stopnia. Wizytatorzy szkół łącznie z inspektorami i podinspektorami szkolnymi

w poszczególnych obwodach szkolnych opracują to zagadnienie w miesiącu październiku na podstawie sprawozdań z organizacji publicznych szkół powszechnych i materiałów sieciowych.

3) W dużych rejonach szkolnych, posiadających szkoły III stopnia z oddziałami równoległymi, w wypadkach, gdy dość duża liczba dzieci z jednej lub kilku pobliskich miejscowości ma daleką lub utrudnioną drogę do szkoły, Kuratorium na zasadzie okólnika Ministerstwa WR. i OP. z dnia 19 lipca 1937 r. (II. P. 4285/37) będzie dążyć do zorganizowania oddziałów filialnych, szczególnie dla najmłodszych dzieci. Ta sprawa będzie wzięta pod uwagę przy badaniach sprawozdań z organizacji szkół i materiałów sieciowych w m-cu październiku, a w szczególności przy zatwierdzaniu projektów organizacji szkół w miesiącach wiosennych.

II. Powszechność nauczania, obowiązek szkolny, frekwencja.

W ostatnich latach wielkiego przyrostu dzieci w wieku szkolnym Kuratorium używało wszystkich możliwych środków (poprawki w sieci szkolnej, nowe szkoły, powiększenie miejsc w istniejących szkołach i t. p.), aby objąć powszechnym nauczaniem jak największą liczbę dzieci w wieku szkolnym. Realizacja powszechności nauczania wynosiła brutto: w w 1934/35 — 96, 9%, w 1935/36 — 96 5%, a w 1936/37 — 95, 2%.

Dokładniejsze rozpatrzenie tej sprawy wykazało, że w 1936/37 liczba dzieci rzeczywiście uczęszczających do szkół i pobierających w nich normalną naukę wynosiła tylko 89,1 %.

W 1937/38 roku szkolnym Kuratorium będzie dążyć do stworzenia takich warunków, aby wszystkie normalne dzieci, zgłaszające się do szkoły w przyszłym roku, mogły być przyjęte.

Z Inspektorami szkolnymi będą omówione środki, jakie trzeba zastosować, aby liczba uczniów uczęszczających zbliżyła się do liczby zapisanych i uczęszczanie było regularne.

Głównymi środkami do tego celu będą:

a) zainteresowanie władz samorządu terytorialnego, aby starały się udostępniać dzieciom drogę do szkół (naprawy dróg, ścieżki, kładki i. t. p.),

b) silniejsze propagowanie dowożenia dzieci do szkół i pobudzenie gromad do zorganizowania tej akcji,

c) propagowanie umieszczania na stacjach uczniów z dalszych miejscowości, szczególnie w okresach zimowych,

d) pogłębienie współpracy szkoły z domem — uświadomieni rodzice będą regularnie posyłać dzieci do szkoły,

e) nasilenia opieki charytatywnej nad tą młodzieżą, która z braku obuwia lub odzieży, a często i odpowiedniego pożywienia nie może regularnie uczęszczać do szkoły lub zupełnie nie uczęszcza.

Środki pod a), b), c) były w poprzednim roku nielicznie stosowane, albo zupełnie niestosowane i będą wymagały dużej propagandy, środki pod d), e) były już stosowane szczególnie w miastach, będą natomiast wymagały znacznie większego nasilenia w środowiskach wiejskich.

2) Poprzednie lata wykazały, że kary za niewykonywanie obowiązku szkolnego wobec braku egzekutywy tych kar mało są skuteczne. Inspektorzy szkolni otrzymali dyrektywy, aby środek ten w 1937/38 roku szkolnym był stosowany w ostateczności i w tym wypadku, gdy są warunki do egzekutywy i są widoki, że będą skuteczne.

3) Bardzo ważnym zagadnieniem w dziedzinie realizacji powszechności nauczania i obowiązku szkolnego dla tutejszego Kuratorium jest stworzenie w b. roku szkolnym w województwie krakowskim warunków do objęcia w 1938/39 r. nauczaniem znacznej części 7 rocznika dzieci, które będą podlegać obowiązkowi szkolnemu.

Rozwiązanie tego zagadnienia będzie wymagało nowych etatów i zwiększenia budżetów gmin wiejskich.

4) Kuratorium będzie w 1937/38 r. szkolnym zwracać baczną uwagę na dalszy rozwój Centralnego Okręgu Przemysłowego, który obejmuje coraz to nowe punkty w województwie kieleckim, a ostatnio w województwie krakowskim i powoduje niespodziewany przyrost liczby uczniów we wielu szkołach.

Należy się również spodziewać w ciągu b. r. szkolnego przyrostu liczby uczniów w obwodzie częstochowskim, sosnowieckim, bialskim, krakowskim i częściowo miechowskim, gdyż i ten okręg przemysłowy wykazuje w ostatnich miesiącach duże ożywienie.

III. Budownictwo szkolne i izby szkolne.

1) Budownictwo szkolne w tutejszym Okręgu szkolnym posunęło się w ostatnich 4-ach latach znacznie naprzód. Gminy i gromady wybudowały w tym czasie przy częściowej pomocy T-wa P. B. P. S. P. koło 1500 izb szkolnych. W 1936 roku oddano do użytku 364 izby, a w 1937 r. wykańcza się 428 izb. Potrzeby Okręgu są jednak znacznie większe. Należałoby budować około 700 izb rocznie, aby w ciągu 15 lat dostarczyć szkolnictwu powszechnemu w Okręgu dostatecznej liczby izb szkolnych. Kuratorium stopniowo będzie zmierzać do budowania rocznie 700 izb.

W 1938 roku Kuratorium zamierza uzyskać 500 nowych izb szkolnych. W tym kierunku przygotowują plany w dziedzinie budownictwa szkolnego Inspektoraty Szkolne i Zarząd Okręgu T-wa P. B. P. S. P.

2) Ponieważ projektowanych 500 izb szkolnych może nie wystarczyć w związku ze spodziewanym przyrostem liczby uczniów w Województwie Krakowskim i w okręgach przemysłowych,

Kuratorium zainteresuje samorząd terytorialny, aby dostarczyć potrzebne izby szkolne przez wynajęcie.

Kuratorium przygotowuje w 1937/38 r. szk. takie warunki w zakresie izb szkolnych, aby zgłaszające się w następnym roku do szkoły dzieci miały miejsce, a przyznane dodatkowe etaty nauczycielskie mogły być należycie wyzyskane.

IV. Pomoce naukowe.

W 1936/37 r. szk. przystosowany został łącznie z Zarządem Okręgu Towarzystwa Popierania B. P. S. P. 7 letni plan zaopatrzenia publicznych szkół powszechnych w konieczne pomoce naukowe. Pierwsze dwa lata (1937 i 1938) planu przewidują zaopatrzenie szkół w szafki z narzędziami do zajęć praktycznych, konieczne mapy — mapa Europy i planigloby —, przyrządy do nauczania rachunków, obrazy do prowadzenia rozmów w klasach niższych oraz 500 bibliotek.

Dostarczono już 2064 szkołom szafki z narzędziami do zajęć praktycznych, w podklejaniu jest 2.100 map Europy.

W 1937/38 roku szkolnym będzie wykonany następny etap planu: mapy Europy (reszta), planigloby, szafki z narzędziami dla reszty szkół, komplety koniecznych przyrządów do nauczania rachunków, 500 bibliotek (200 w 1937 r. i 300 w 1938 r.) i ew. komplety po 40 obrazów z życia ludzi i przyrody w czterech porach roku do prowadzenia rozmów w szkole.

Pełna realizacja tego planu będzie doprowadzona do skutku, jeżeli wszystkie publiczne szkoły powszechne wezmą udział w planie, a Min. W. R. i O. P. i samorząd terytorialny poprą akcję finansową.

V. Sprawy gospodarcze szkół.

1. W ostatnich kilku latach wobec trudności budżetowych gmin z powodu ciężkiego położenia gospodarczego wsi sprawy gospodarcze publicznych szkół powszechnych były załatwiane niedostatecznie. Budżety szkolne były realizowane przez większość gmin w 50—80%. Szkoły musiały walczyć z dużymi trudnościami w uzyskaniu na czas opału, obsługi i t. p.

Kuratorium czyniło zabiegi u wojewodów, aby ten stan polepszyć, lecz wyniki są jeszcze niewystarczające. W 1937/38 r. szk. będzie nasiloną akcją w kierunku zdobycia dla szkół korzystniejszych budżetów i pełnej ich realizacji.

VI. Programy oraz zagadnienia wychowawcze i dydaktyczne w szkołach.

1. W poprzednich latach zajmowano się ze strony Kuratorium przede wszystkim wprowadzeniem do szkół nowych programów. W 1936/37 położono nacisk na programy dla szkół I stopnia.

W dziedzinie organizowania pracy dydaktycznej wysuwano silnie rolę języka polskiego w całości nauczania i stosunek innych przedmiotów nauczania do języka polskiego w klasach niższych i w klasach wyższych.

W 1936/37 r. szk. były dane dyrektywy w sprawie grupowania materiału naukowego i konstruowania rozkładu tego materiału na odpowiednie okresy.

Do podniesienia stanu nauczania poszczególnych przedmiotów zostali powołani instruktorzy. W 1936/37 r. byli czynni instruktorzy do następujących przedmiotów i zagadnień:

- a) języka polskiego,
- b) geografii,
- c) arytmetyki,
- d) przyrody i ogrodów szkolnych,
- e) śpiewu,
- f) zajęć praktycznych,
- g) szkół I stopnia.

Instruktorzy odwiedzili wszystkie obwody szkolne, zapoznali się w szkołach ze stanem nauki, wzięli udział w szeregu konferencji nauczycielskich i dawali instrukcje.

W 1937/38 roku będą kontynuowane następujące zagadnienia jako zagadnienie główne w dziedzinie nauczania:

- a) zagadnienie grupowania materiału nauczania w pracy szkolnej,
- b) zagadnienie mówienia w szkołach — sprawa ta w szkołach stoi źle,
- c) zagadnienia czytelnictwa w szkołach,
- d) rola wycieczek w nauczaniu,
- e) sprawa praktycznego stosowania przez dzieci nabytych wiadomości i umiejętności,
- f) organizacja pracy w ogrodach szkolnych,
- g) praca cicha w szkołach.

Instruktorzy będą czynni i w 1937/38 r. szk. Przybył instruktor do historii. Każdy instruktor będzie tylko w kilku obwodach (9—10), ale pobyt jego w jednym obwodzie będzie dłuższy, by mógł zetknąć się z większą ilością szkół i ośrodków konferencyjnych nauczycielstwa w obwodzie.

2) Ze spraw wychowawczych w poprzednich latach wysunięto na czoło zagadnienie kultury życia codziennego. Sprawa ta posunęła się w szkołach znacznie naprzód, ale jeszcze nie osiągnęła należytego poziomu i musi być silnie nadal podkreślona w pracy szkolnej.

W dalszym ciągu będzie położony nacisk na zagadnienie współpracy szkoły z domem, jako na podstawowy warunek prowadzenia pracy wychowawczej.

W ostatnich latach dobry stosunek między szkołą a społeczeństwem w dużej mierze został osłabiony. Odbudowanie zaufania pomiędzy nauczycielem a rodzicami musi być troską wszystkich czynników szkolnych, a przede wszystkim samego nauczyciela.

W poprzednich latach zwracano uwagę na uspołecznienie młodzieży. Na tym tle powstało w szkołach dużo organizacji szkolnych. Kuratorium w 1937/38 roku szk. zajmie się uporządkowaniem życia w tych organizacjach i stosunków pomiędzy tymi organizacjami na terenie szkoły.

W 1937/38 roku szk. wysunęte będzie w pra-

cy wychowawczej szkół zagadnienie obrony kraju jako zagadnienie podstawowe.

Zagadnienie to zostało omówione z inspektorami szkolnymi na konferencji przed rozpoczęciem roku szkolnego.

VII. Doksztalcanie kierowników szkół i nauczycielstwa.

1) Praca na konferencjach rejonowych w ostatnim roku znacznie się ożywiła. Powstało dość dużo nowych form kształcenia się w ramach konferencji: wycieczki całych zespołów konferencyjnych do dobrze prowadzonych szkół, przyjazdy zespołów nauczycielskich do Krakowa do klas, gdzie uczą instruktorzy i inne. W 1937/38 roku instruktorzy będą pomagać przy podniesieniu wartości pracy na konferencjach rejonowych.

2) W 1936/37 r. szk. były organizowane dla nauczycielstwa konferencje wakacyjne przedmiotowe o charakterze rzeczowym, konferencje dla kierowników szkół II i III stopnia, konferencje dla nauczycieli szkół I stopnia oraz kurs dla niekwalifikowanych wychowawczyń przedszkoli.

W 1937/38 roku będą organizowane przede wszystkim kursy wakacyjne dla nauczycielstwa o charakterze przedmiotowo-rzeczowym, w mniejszej liczbie konferencje dla kierowników szkół II i III stopnia oraz konferencje dla nauczycielstwa szkół I stopnia.

Największa ilość kursów będzie potrzebna z zakresu zajęć praktycznych ze względu na dostarczenie do szkół szafek z narzędziami do zajęć praktycznych. Krótkie kursy z tej dziedziny są przewidziane i w okresie ferij zimowych.

Kuratorium zamierza również zorganizować 8 tygodniowych kursów dla kandydatów na nauczycieli, którzy będą zatrudnieni w szkołach. Kursy te okazały się bardzo potrzebne.

VIII. Szkolnictwo prywatne i przedszkola.

Po wejściu w życie ustawy o szkołach i zakładach prywatnych Kuratorium w ciągu 3-ich lat regulowało stronę prawną szkół prywatnych i przedszkoli. W 1937/38 roku szkolnym zwrócona będzie uwaga na dobór grom i wyniki pracy w tych szkołach.

IX. Szkoły specjalne.

Kuratorium w ostatnich 3-ich latach zorganizowało oddziały specjalne w Sosnowcu, Będzinie, Dąbrowie, Częstochowie, Radomiu, Nowym Sączu i Tarnowie. Już poprzednio istniały szkoły specjalne w Krakowie i oddziały specjalne w Kielcach. W 1937/38 r. szk. Kuratorium zamierza przygotować warunki do przeorganizowania oddziałów specjalnych na samodzielne szkoły specjalne i zarządzi, aby stanowiska nauczycielskie objęli specjaliści z ukończonym Instytutem Pedagogiki Specjalnej.

Również Kuratorium pomoże w dalszym rozwoju szkół dla dzieci kalek w Zakopanem, Rabce, Górcie, Witkowicach oraz dla dzieci zaniedbanych moralnie przy zakładach w Czernej i Krakowie.

Wydział Szkolnictwa Średniego.

I. Wizytacje.

W stosunku do roku ubiegłego przydział rejonów wizytacyjnych jak również same rejony ulegają zmianie, a to z powodu powstania dziesięciu nowych zakładów kształcenia nauczycieli, nad którymi opiekę obejmuje odtąd jeden wizytator, a nie wszyscy, zależnie od miejscowości, jak to w ostatnich latach miało miejsce w odniesieniu do seminariów nauczycielskich.

W ciągu września i pierwszej połowy października dokonane będą inspekcje wszystkich szkół w celu nastawienia pracy na rok szkolny oraz stwierdzenia stanu organizacyjnego szkół. Po zakończeniu inspekcji rozpoczną się właściwe wizytacje, których czas trwania i charakter przystosowany będzie do wartości i potrzeb szkół. Zwizytowanie wszystkich szkół okaże się prawdopodobnie niemożliwym, gdyż ilość szkół w Okręgu zwiększyła się i przydziały poszczególnych wizytatorów są większe, niż w latach poprzednich. W pierwszym rzędzie wizytowane będą szkoły słabsze oraz te, które w roku szkolnym ubiegłym wizytowane nie były. Z końcem roku szkolnego przewiduje się wizytacje egzaminów końcowych oraz wstępnych. Naczelnik Wydziału poza wizytacjami w swoim ścisłym rejonie dokona inspekcji szeregu szkół w Okręgu, z którymi dotychczas bezpośrednio się nie stykał, względnie tych, które wymagają pieczy szczególnej.

II. Realizacja nowych programów.

Uwaga szczególna Wydziału zwrócona będzie na nowopowstałe licea ogólnokształcące i pedagogiczne. Wizytatorzy poddawać będą realizację programów licealnych bacznej obserwacji, wstrzymując się od krępujących nauczyciela rad i wskazówek, stawiając natomiast wymagania, aby sposób realizacji programu był przemyślany i opracowany i aby nauczyciel mógł wyraźnie uzasadnić swoje stanowisko. W tym samym, raczej tylko obserwowanym kierunku, pójdzie praca pp. kierowników ognisk oraz dyrektorów szkół, a wymiana spostrzeżeń wejdzie na porządek dzienny zarówno dorocznego zjazdu kierowników ognisk Okręgu Krakowskiego (w styczniu), jak i okręgowego zjazdu dyrektorów (w kwietniu). Nadto usiłowaniami Wydziału będzie ułatwianie nauczycielstwu realizacji programów licealnych wszelkimi rozporządzalnymi i dopuszczalnymi środkami.

Programy gimnazjalne w dalszym ciągu będą przedmiotem zainteresowania Wydziału, który będzie dążył do przedstawienia Ministerstwu projektu niektórych zmian w tych programach.

W związku z realizacją programów pozostawać będzie, jak w latach poprzednich, racjonalny podział funduszy, przeznaczonych na pomoce naukowe. Szczególną pieczę w roku bieżącym otoczone będą pracownie fizyko-chemiczne.

III. Egzekutywa zagadnień w latach poprzednich przepracowanych.

Z pośród zagadnień w latach poprzednich przez Kuratorium przepracowanych Wydział w dalszym ciągu egzekwować będzie:

- 1) sprawę racjonalnej organizacji wycieczek programowych,
- 2) należyłą organizację czytelnictwa i bibliotek szkolnych.
- 3) zagadnienie organizacji oraz pracy wychowawczej w internatach i bursach ze szczególnym uwzględnieniem internatów przy liceach pedagogicznych,
- 4) zagadnienie dojeżdżania młodzieży,
- 5) organizację audycji muzycznych.

W odniesieniu do tych ostatnich Kuratorium przy pomocy Stowarzyszenia Młodych Muzyków w Krakowie przepracowało na b. rok szkolny program ośmiu audycji, oparty zasadniczo o zalecony przez Ministerstwo program audycji licealnych z jednoczesnym atoli przystosowaniem ich i udostępnieniem także dla młodzieży gimnazjalnej; jeżeli bowiem chodzi o muzykę żywą, nie można ze względów finansowych myśleć o osobnych audycjach dla gimnazjów i osobnych dla liceów, lecz trzeba organizować audycje łączne. W związku z umuzykalnieniem młodzieży pozostaną projektowane popisy chórów i orkiestr szkolnych.

Z pośród zagadnień, przepracowanych w roku ubiegłym, w fazę egzekutywy wejdą:

- 1) zagadnienie prac pisemnych i zeszytu ucznia;
- 2) zagadnienie podnoszenia kultury towarzyskiej i obyczajności młodzieży;
- 3) zagadnienie należytej organizacji pracowni fizyko-chemicznych.

IV. Nowe zagadnienia.

Z pośród nowych zagadnień, jakie Wydział łącznie ze szkołami zamierza przepracować w roku bieżącym, wymienić należy:

- 1) Zagadnienie pracy domowej ucznia (dalszy ciąg poczynań zeszłorocznych),
- 2) Uporządkowanie klasyfikowania i promowania w granicach kompetencji Kuratorium (dalszy ciąg poczynań zeszłorocznych),
- 3) Uporządkowanie współpracy domu ze szkołą.
- 4) Przyniesienie młodzieży do obrony kraju,
- 5) Zagadnienie egzekutywy w dziedzinie nauczania i wychowania,
- 6) Uporządkowanie organizacji pracowni biologicznych i zajęć w tych pracowniach.

W związku z punktem ostatnim projektuje się trzy kilkudniowe konferencje (w trzech punktach Okręgu) nauczycieli biologii, prowadzone na wzór

zeszłorocznych fizyko-chemicznych przez instruktorów ministerialnych i kierowników ognisk. Konferencje te odbędą się prawdopodobnie w Kielcach (grudzień), Żywcu (styczeń) i Krakowie (luty).

V. Ogniska metodyczne.

Od początku b. roku szkolnego przybyły w Okręgu 2 nowe ogniska metodyczne (j. niemieckiego w Radomiu oraz biologii w Kielcach), a zatem ogólna ich liczba wynosi 18. Zmiany w ukształtowaniu rejonów wprowadzono nieznaczne i tylko takie, których wymagało życie lub które wynikły z powstania nowych ognisk. Każde ognisko urzędzi 2 konferencje rejonowe w ciągu roku. Obszerne sprawozdania z konferencyj rejonowych są stale drukowane w Dziale nieurzędowym Dziennika

Urzędowego Kuratorium Okr. Szk. Krakowskiego. Praca ognisk pójdzie w znacznej mierze na zewnątrz, w kierunku hospitowania nauczycieli, udzielania rad, gdy chodzi o programy gimnazjalne, oraz obserwacji w odniesieniu do liceów.

VI. Inne sprawy.

Ze spraw wewnętrznych natury administracyjnej Wydział zamierza:

- 1) zaprowadzić arkusze z opiniami o pracy nauczycieli szkół prywatnych oraz kontraktowych w gimnazjach państwowych,
- 2) wykończyć kartotekę szkół,
- 3) uporządkować teczkę z materiałami poszczególnych zakładów.

Wydział Szkolnictwa Zawodowego.

I. Polityka szkolna.

Polityka szkolna w obrębie szkolnictwa zawodowego musi liczyć się ze zagadnieniami gospodarczymi, aktualnymi w danej chwili, oraz z przedstawieniem ideowym społeczeństwa, jednakże tak, aby nie naruszała istniejących ustaw i rozporządzeń oraz nie podrywała zaufania w sprawiedliwość władz szkolnych.

II. Realizacja nowej ustawy i programów.

Wobec wysuwającej się na pierwszy plan sprawy realizacji ustawy ustrojowej, należy 1) kontakt ze szkołami przeznaczać głównie na wykonywanie programu w myśl wytycznych programowych Ministerstwa ze ścisłym oparciem go o warsztat i laboratoria jako ośrodek właściwy nauczania zawodu. Zanim pojawią się podręczniki, uczyący winni dokładnie przystosować swoje indywidualne skrypta i notatki przygotowawcze na każdą lekcję do wydanych przez Ministerstwo wskazań dla autorów programów oraz do intencji i ducha reformy. Należy roztoczyć szczególną opiekę nad nowopowstałymi jednostkami ustrojowymi, gimnazjami i liceami. 2) Przy wprowadzaniu programu do liceów przesunąć należy rzeczową odpowiedzialność z dyrektorów, którzy nadal za całość pracy i jej wyników są odpowiedzialni, głównie na kierowników wydziałów względnie fachowych kierowników nowych liceów, zanim kompetencje ich i rola zostaną formalnie dostrojone do nowej ustawy ustrojowej. 3) Zdobywanie środków na niezbędne urządzenia i pomoce naukowe. Urządzenie pracowni metalograficznych i wytrzymałościowych w nowych liceach technicznych, stacji doświadczalnej dla chemii garbarskiej w Radomiu.

III. Warsztaty, produkcja, internaty.

Uzyskanie niezbędnych kredytów na wyposażenie warsztatów szkół rozwojowych bezpośrednio z Ministerstwa oraz przez zezwolenie na użytkowanie zysków warsztatowych na zakupno obrabiarek i narzędzi oraz na inwestycje warsztatowe.

Wciąganie organizacji przemysłowych, zainteresowanych szkoleniem fachowych sił pracowni-

czych, do świadczeń i do czynnej pomocy w formie maszyn, urządzeń lub zasiłków pieniężnych dla szkół. Organizowanie tej pomocy przemysłu.

Nastawienie produkcji na przedmioty, które na podstawie analizy rynku w ubiegłym roku zapewniają łatwy zbył, odpowiadają programowi szkolenia i nie wytwarzają konkurencji dla rzemiosła.

Ścisła normalizacja materiałów wyrobowych, narzędziowych i samych wyrobów według obowiązujących Polskich Norm Przemysłowych.

Dla szkół rzemieślniczych, przyjmujących młodzież po 7 kl. powszechnej zarówno państwowych jak i prywatnych, ociągających się z przyjęciem programu, opracowanego dla młodzieży z pierwszym szczeblem szk. powsz., należy spowodować zaproponowanie takiej platformy programowej, aby można było uczynić zadość słusznemu żądaniu Ministerstwa co do dostępności szkół rzemieślniczych przede wszystkim dla młodzieży wiejskiej bez potrzeby powtarzania materiału nauki przerebionego już na drugim i trzecim szczeblu szk. powsz. Wniosek do Ministerstwa na podstawie konferencyj szkół i czynników gospodarczych. Szczególnie trudna kwestia ustroju państwowej szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem. Organizowanie internatów zwłaszcza dla młodzieży żeńskiej. W związku z tym przeszkolenie wychowawczyń internatowych. Rozbudowa internatów dla szkół rzemieślniczych męskich i troska o urządzenie oraz wyposażenie świetlic jako środków wychowawczych.

IV. Ogniska metodyczne i konferencje.

Dalsze starania o rozbudowę ognisk metodycznych na dziedzinę szkolnictwa przemysłowego i na inne przedmioty szkolnictwa handlowego.

Ognisko metodyczne nauki rysunków i nauki o zawodzie przy państwowej szkole zawodowej żeńskiej w Krakowie, geografii gospodarczej oraz księgowości z biurowością przy liceach handlowych w Krakowie.

Konferencje dla dyrektorów szkół rzemieślniczych, dla nauczycieli biologii i geografii w Ra-

domiu, dla nauczycieli rysunków w Krakowie, dyr. i naucz. szkół rolniczych w Wojniczu i Radzicach — poświęcone sprawom nauczania i realizowania programów.

V. Szkoły doksztalające.

Na tle istniejącej już ustawy o szkołach doksztalających — w celu ich rozbudowy i zastąpienia szkolnictwa prywatnego publicznym — należy nawiązywać kontakty z gminami, które powinny mieć szkołę doksztalającą, i ich władzami nadzorczymi, aby stwierdzić finansowe możliwości gmin i spowodować założenie nowych szkół w granicach przydziału godzin z budżetu Ministerstwa. Zwrócić się do Ministerstwa celem zapewnienia przyrostu godzin stałego dla szkół rozwojowych.

Opracowanie sieci doksztalających szkół handlowych w porozumieniu z Izdami Przemysłowo-Handlowymi.

VI. Kursy.

Nawiązanie porozumienia z organizacjami społecznymi jak „Społem” i zawodowymi (Stow. Hotelarzy, Stow. Kupców i t. d.), w celu doprowadzenia do skutku kursów specjalnych dla wąskich specjalności, w której to dziedzinie brak państwu wykwalifikowanych specjalistów. Doksztalanie kupiectwa zwłaszcza dla wsi i małych miasteczek. Próba uruchomienia dwóch kursów handlu branżowego dla absolwentów 3 i 4 letnich szkół handlowych w oparciu i przy pomocy czynnej odpowiedniego przemysłu a) w Białej dla branży włókienniczej i b) w Radomiu dla handlu skórą i chemikaliami garbarskimi.

Kursy obsługi samochodów i motocykli dla uczniów kończących szkoły mechaniczne. Kursy dla kowali. Subwencjonowanie kursów specjalnych.

VII. Turystyka.

Inicjatywa i ewentualna pomoc w sprawach dotyczących zagadnienia turystyki i szkolenia zawodowego dla jej potrzeb. Porozumienie z Komisją studiów Turyst. i Ligą Popierania Turystyki (kursy oprowadzaczek miejscowych i t. p.).

VIII. Kursy wędrownie.

Kontynuowanie kształcenia na kursach wędrownych. Z powodu odrębnych zadań kursów wędrownych gospodarczych i różnicy ich potrzeb z celami i programem seminarium gospodarstwa domowego należy zorganizować kursy doksztalające dla absolwentek seminarium w celu uzupełnienia braków tak, jak to czyni Sokołówek dla nauczycielek szkół rolniczych.

IX. Higiena — szpitalnictwo.

Uwzględnienie w nauczaniu gospodarstwa w szkole dietetyki i higieny. Dążenie do porozumienia z czynnikami miarodajnymi w sprawie potrzeb szpitalnictwa.

X. Szkolnictwo dzienne doksztalające.

Troska o nowe zdobycze — bodaj szkół półdziennych w związku z akcją o osobne lokale dostarczane przez gminę w myśl nowej ustawy.

Przeorganizowywanie ich według nowych programów, wydzielanie osobnych klas zawodowych oraz grup specjalnych w celu uzawodowienia szkół. Dążność do uzyskiwania stałych własnych nauczycieli w związku z celami wychowawczymi.

Organizowanie świetlic i hufców oraz współpracy z czynnikami gospodarczymi, Izłą Rzemieślniczą i cechami w celu zainteresowania mistrzów szkołą.

Konferencje z kierownictwami tych szkół dla usprawnienia administracji oraz dla celów dydaktycznych i wychowawczych.

XI. Budownictwo.

Budownictwo szkół zawodowych z pomocą czynników gospodarczych i samorządowych. Ewentualne stworzenie rezerw z subwencji z podatku specjalnego na ten cel wyłącznie. Staranie o budowę pomieszczeń dla liceum gospodarczego i krawieckiego w Krakowie, państwowej szkoły hotelarskiej w Zakopanem, prywatnej szkoły Polskiej Macierzy Szkolnej w Ostrowcu, dobudowę gimnazjum krawieckiego Towarzystwa Szkoły Ludowej w Nowym Sączu, szkoły mechanicznej w Tarnowie, państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie, szkół doksztalających w Krakowie-Podgórze i w Chrzanowie, ewentualnie starania o parcelę w Krakowie pod budowę drugiej centralnej szkoły doksztalującej dziennej, pod szkoły doksztalujące w Radomiu i w Kielcach i w Nowym Sączu pod szkołę mechaniczną, mającą powstać po zlikwidowaniu szkoły kołdziejsko-kowalskiej w Grybowie. Rozpoczęcie ewent. budowy szkół dokszt. dziennych w Częstochowie. Rozbudowa budynków szkół rzemieślniczych w związku z potrzebą zainstalowania urządzeń takich, jak hartownia stali, urządzenia do spawania i t. p. Budowa warsztatów w Olkuszu, w Zawichoście, w Radomiu, wykończenie w Sosnowcu. Częściowe dobudowy lub nadbudowy pomieszczeń dla szkół rolniczych w Łososinie i Koszarach, w Podzamczu Chęcińskim i w Górze Puławskiej; nowe budynki dla szkoły rolniczej w Myślenicach i ogrodniczej w Tarnowie.

W szkolnictwie handlowym wykończenie budynków gimnazjów handlowych w Krakowie, w Jasle, w Kielcach, w Nowym Sączu. Nowe budowy w Białej (państw.), w Ostrowcu (pryw.), ewent. w Radomiu i w Sosnowcu.

XII. Oddłużenie szkół prywatnych.

Akcja przymusowa w tym kierunku w połączeniu z ograniczeniem otwierania deficytowych oddziałów równorzędnych. Oddzielenie warsztatów w większych szkołach rzemieślniczo-przemysłowych w odrębne jednostki organizacyjne, z uwzględnieniem powstawania funduszu obrotowego oraz funduszu na pomoce naukowe według planu opracowanego w ubiegłym roku.

Po ugruntowaniu bytu spółdzielni pryw. szkół zawodowych w Sosnowcu należy dać jej taką formę organizacyjną, aby mogła spełniać doniosłą rolę regulatora w racjonalnym zaopatrywaniu szkół w surowce oraz w zbycie wyrobów szkół zawodowych.

XIII. Zarobkowanie szkół.

Zarobkowanie szkół zawodowych zwłaszcza prywatnych skierowywać ku zamówieniom ze szkolnictwa ogólnokształcącego. Akcją tę, już zapoczątkowaną, należy w czyn wcielić przez energiczną propagandę w szkołach powszechnych i gimnazjach oraz liceach ogólnokształcących zwłaszcza z okazji a) urządzania wnętrz klas, b) zaopatrywania warsztatów robót ręcznych w narzędzia i urządzenia, c) sal gimnastycznych w przyrządy gimnastyczne oraz boisk dla sportu tenisowego, hokejowego, narciarskiego, łyżwiarskiego, sportu saneczkowego itd., ogrodów szkolnych.

XIV. Przystosowywanie szkolnictwa zawodowego do obrony kraju.

Wprowadzanie w czyn zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministerstwa Spraw Wojskowych z 10. IX 1937 r. Nr II. W-8256/37 w sprawie organizacji przysposobienia młodzieży szkolnej do obrony kraju. Nastawianie szkół na produkcję dla potrzeb gospodarczej samostarczalności w porozumieniu z wojskowością. Dostarczanie wojskowości pracowników odpowiednio przygotowanych.

XV. Wieś.

Szczególne opracowanie i wyodrębnienie programu roboczego dla wsi dla jej podniesienia wzwyż pod względem gospodarczym przez spółdzielczość, komercjalizację i racjonalizację wytwórczości.

XVI. Kontakt ze sferami gospodarczymi i urzędowymi.

Utrzymanie kontaktu ze sferami gospodarczymi tudzież urzędowymi przedstawicielami przemysłu, handlu i rzemiosła, wreszcie z resortami zainteresowanymi szkoleniem zawodowców (np. Dyrekcją Kolei, Dyrekcją Poczty i t. p.).

XVII. Szkolnictwo rolnicze.

W szkolnictwie rolniczym wyraźnie zaznaczają się dwa działy zagadnień podlegających opracowaniu: dział obejmujący pracę szkół wewnętrzną i dział obejmujący ich działalność zewnętrzną.

W dziedzinie zagadnień wewnętrznych na pierwszy plan wysuwają się następujące:

1) Konieczność dostosowania nauki teoretycznej i zajęć praktycznych do nowych programów Ministerstwa, wydanych w roku ubiegłym dla szkół przysposobienia rolniczego i gospodyń wiejskich.

2) unormowanie prowadzenia przez uczniów notatek, a to w związku z brakiem podręczników. Stosowanie do niedawna notatek, prowadzonych

samodzielnie przez uczniów wykazało całkowitą ich nieprzydatność w nauczaniu i dlatego muszą być one zastąpione bądź przez skrypta, bądź przez notatki, opracowywane przez nauczycieli i dyktowane uczniom,

3) wprowadzenie uczniów w zagadnienia aktualne z dziedziny gospodarczej i politycznej po przez żywe dzienniki lub gazetkę ścienną;

4) organizowanie świetlic, gdzie się to da uskutecznić;

5) przepracowanie zagadnień czytelnictwa i dobór czasopism;

6) nawiązanie kontaktu z rodzicami uczniów (nic) szkół rolniczych.

Poza tym podjęte zostaną usiłowania zmierzające do ujednostajnienia rachunkowości rolniczej w szkołach samorządowych i prywatnych w dostosowaniu do instrukcji, wydanej w roku 1936 przez Związek Powiatów. R. P., a zaleconej do użytku przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Zapoczątkowana w roku ubiegłym akcja usprawnienia działalności powiatowych komisji szkolnych prowadzona będzie nadal.

W dziedzinie oddziaływania szkoły na zewnątrz wysuwają się następujące problemy:

1) przepracowanie zagadnienia współpracy z towarzystwami organizacji i kółek rolniczych, szczególnie z powiatowymi komitetami do spraw młodzieży wiejskiej, jak również z kołami gospodyń wiejskich i kółkami rolniczymi,

2) nawiązanie silniejszej łączności z organizacjami fachowo-rolniczymi jak: kółkami kontroli obrotu, związkami hodowlanymi. Ta praca musi być, o ile możliwości, bezpośrednią przez zapisywanie działów hodowli szkolnej do tych organizacji, a przez to danie przykładu drobnemu rolnictwu, które, przeważnie, stroni od tego rodzaju życia organizacyjnego,

3) utrzymanie kontaktu z organizacjami spółdzielczo-rolniczymi istniejącymi na terenie działalności szkół, jak również dawanie inicjatywy do tworzenia spółdzielni (w porozumieniu z odpowiednimi czynnikami), które mają widoki rozwoju. Zaznaczyć należy, że niektóre ze szkół mają w tej dziedzinie znaczny dorobek.

4) współpraca z organizacjami wiejskimi użyteczności publicznej n.p. ze strażami pożarnymi,

5) udzielanie pomocy w pracach wiejskich organizacji młodzieżowych bez angażowania się w kierunkach ideowych, wyznawanych przez różne ugrupowania młodzieżowe,

6) utrzymanie kontaktu ze związkami b. wychowanków, rozciągnięcie nad nimi opieki oraz kontrola zatrudnienia b. wychowanków,

7) prowadzenie doświadczeń polowych w porozumieniu z izbami rolniczymi,

8) zorganizowanie należytego oddziaływania gospodarczego na wieś przez produkcję zwierząt i roślin wysokiej wartości (kwalifikowanych) do odsprzedaży,

9) współdziałanie tam, gdzie tego zażąda potrzeba, z organizacjami przemysłu chałupniczego wiejskiego,

10) rozszerzenie hodowli owiec (w związku z obronnością kraju) w szkołach już przygotowanych do prowadzenia tego działu hodowli, względnie przygotowanie szkół do zaprowadzenia hodowli owiec,

11) wykorzystanie sił fachowych Krakowskiego Liceum Wodnomelioracyjnego dla uskutecznienia pokazów fachowych na terenie szkół oraz przeprowadzenie kursów dla nauczycieli-rolników, mających obowiązek nauczania melioracji w szkołach rolniczych.

Wszystkie powyżej wymienione zagadnienia zostaną w ciągu roku szkolnego przepracowane przez rady pedagogiczne.

Oddział Oświaty Pozaszkolnej.

W zakresie oświaty pozaszkolnej wysuwa Kuratorium, podobnie jak i w roku ubiegłym, kilka zasadniczych zagadnień, na których realizację władze szkolne zwrócą szczególną uwagę. Zagadnienia te były wprawdzie już i poprzednio należycie doceniane, jednak szczególne potrzeby oświatowe niektórych środowisk i doniosłość pewnych form pracy każą je obecnie kontynuować, bądź dopiero organizować ze wzmożoną troską.

Prace te ująć można punktami według następującej kolejności:

1. Czytelnictwo (zespoły dobrego czytania i samokształceniowe w oparciu o książkę, zorganizowanie badań czytelnictwa) i bibliotekarstwo (sieć biblioteczna, technika pracy w bibliotekach, kursy dla bibliotekarzy).
2. Praca oświatowa wśród młodocianych.
3. Praca oświatowa w miastach (w środowiskach robotniczych).
4. Kształcenie przedpoborowych w wybranych obwodach szkolnych.
5. Organizacja gminnych komisji oświatowych.

I. Czytelnictwo i bibliotekarstwo.

Problematyką, które znalazły dla siebie już i dawniej pierwsze miejsce w całokształcie prac oświatowych będą w dalszym ciągu: czytelnictwo i bibliotekarstwo.

Bibliotekarstwo obejmie ogół spraw związanych z prawidłową organizacją sieci bibliotek powiatowych i gminnych, stwarzając poniekąd tym samym podstawy dla przyszłej ustawy bibliotecznej. Czytelnictwo zaś uwzględni te wszystkie prace, w których książka staje się wyłącznym instrumentem oświatowym, a więc przede wszystkim zespoły dobrego czytania książki i zespoły samokształceniowe. Aby jednak świadomie i celowo móc posługiwać się książką i otrzymać właściwe rezultaty, niezbędną rzeczą jest zorganizowanie badań istniejącego czytelnictwa, jego zasięgu i wpływu zarówno na jednostki, jak i na całe grupy społeczne. To też Kuratorium, uwzględnia-

jąc nie tylko ważność momentu propagandy książki, jako pierwszego etapu pracy w dziedzinie czytelnictwa, ale i konieczność osiągania realnych wyników w tej pracy, zamierza w bieżącym roku zorganizować w kilku wybranych powiatach wstępne badania nad czytelnictwem.

Obok omówionych działań pracy przewiduje się w r. b.:

- 1) uruchomienie szkoły przysposobienia gospodyń wiejskich względnie kursów w Koszarach (pow. limanowski),
- 2) zorganizowanie górskiej szkoły rolniczej w Myślenicach,
- 3) rozszerzenie gospodarstw szkolnych w Podgrodziu i Łodygowicach, a zmniejszenie w Łyzkovicach, oraz wydzielenie typowego gospodarstwa włościańskiego dla Rożnicy z ośrodka, który dla żeńskiej szkoły rolniczej jest za duży.

Materiały zaś i wnioski w ten sposób zebrane mają stać się w przyszłości podstawą racjonalnego doboru książek i ich przydziału. Przygotowaniem pracowników oświatowych do projektowanych badań zajmą się specjalne konferencje poświęcone czytelnictwu i formom pracy z książką. Nie małą pomocą stanie się w tym wypadku również korespondencyjny kurs bibliotekarstwa (zorganizowany przez Instytut Oświaty Pracowniczej), którego celem jest podniesienie kwalifikacji fachowych osób już pracujących w bibliotekach oświatowych względnie umożliwienie zdobycia wykształcenia zawodowego osobom mającym zamiar poświęcić się tej pracy.

Ważnym wreszcie momentem porządkującym i organizującym pracę bibliotek oświatowych stanie się wprowadzenie w bieżącym roku z polecenia Ministerstwa W. R. i O. P. jednolitych druków statystycznych, odtwarzających dokładnie i wszechstronnie rodzaj i zakres pracy bibliotek oświatowych oraz ich społecznego zasięgu.

II. Praca oświatowa wśród młodocianych i w miastach.

Pracę wśród młodocianych (koła b. wychowanków szkoły powszechnej względnie koła młodocianych przy organizacjach młodzieżowych) i prace oświatowe w miastach, omówione weszłorocznym planie pracy, będą nadal prowadzone ze względu na doniosłość ich założeń oświatowych i wychowawczych.

III. Kształcenie przedpoborowych.

Zagadnieniem nowym natomiast nie tylko w Okręgu szkolnym krakowskim, związanym jednak ściśle z hasłem dobrojenia moralnego społeczeństwa i pomocy dla armii, staje się kształcenie przedpoborowych ze szczególnym uwzględnieniem analfabetów i półanalfabetów.

Władze szkolne dołożą wszelkich starań, korzystając z pomocy władz administracyjnych i samorządowych, aby w jak największej liczbie miejscowości, zwłaszcza w powiatach podgórskich, mogły być zorganizowane kursy nauczania dla analfabetów w wieku przedpoborowym mających wstąpić w szeregi armii. Wytepienie analfabetyzmu wśród tej właśnie młodzieży i danie jej podstawowych wiadomości obywatelskich — to praca oświatowa a zarazem społeczna o szczególnych i zasadniczych wartościach dla Państwa i jego obronności. Wprawdzie młodzież przedpoborowa korzystała częściowo i dawniej z ogólnych kursów dokształcających, praktyka jednak i utrzymujący się wysoki procent analfabetyzmu wykazały, że zachodzi potrzeba tworzenia odrębnych kursów o dokładnie zakreślonym programie pracy dających nie tylko możliwość dokształcania się, ale i pełne wyniki rozpoczętej pracy.

IV. Gminne komisje oświatowe.

Tendencja wreszcie tworzenia tak zwanych gminnych komisji oświatowych (p. 5) wywołana została lokalnymi potrzebami miejscowości silniej rozbudzonych pod względem oświatowym. Do zakresu ich zadań należeć będzie zarówno koordynacja, w miarę możliwości, prac społecznych lic-

nych organizacji jak i przede wszystkim troska o dostarczenie niezbędnych funduszy i pomocy rzeczowych dla prowadzenia prac oświatowych przeznaczonych dla ogółu mieszkańców (biblioteka gminna, kursy dokształcające ogólne i zawodowe, uniwersytety powszechne i niedzielne).

V. Dokształcanie pracowników oświatowych.

W zakresie dokształcania pracowników oświatowych w Okręgu Kuratorium projektuje przeprowadzenie w r. 1937/38 następujących kursów i konferencji:

Kursy bibliotekarskie odbędą się w Białej, Busku, Częstochowie, Kielcach, Krakowie zam., Nowym Sączu, Radomiu i Tarnowie; kursy wzgl. konferencje teatralne w Białej, Częstochowie, Gorlicach, Kielcach, Krakowie zam., Mielcu, Nowym Targu, Ostrowcu, Sosnowcu, Tarnowie i Wadowicach; konferencje w sprawach organizacji i metod systematycznego nauczania w Gorlicach, Nowym Sączu, Nowym Targu i Wadowicach. Kursy te organizowane przez Kuratorium przy pomocy Inspektoratów Szkolnych w poszczególnych obwodach przeznaczone będą dla czynnych pracowników oświatowych — zależnie od ich zainteresowań, uzdolnień i prowadzonych prac oświatowych.

Wydział Ogólny.

I. Dział Wychowania Fizycznego.

Szkoły powszechne. Kontynuować się będzie tworzenie ośrodków wychowania fizycznego we wszystkich obwodach; w chwili obecnej liczba ich w różnych obwodach jest bardzo nierówna. Dążyć się będzie do utworzenia równomiernej sieci ośrodków i powierzenia ich kierownictwa nauczycielom mającym fachowe przygotowanie.

Najważniejszym zamierzeniem na ten rok jest zorganizowanie instruktoratów obwodowych wych. fiz. Instruktorzy obwodowi, dzięki niższej godzin, będą w możliwości dwa dni w tygodniu poświęcić na organizowanie w obwodzie konferencji poświęconych sprawom wychowania fizycznego, oraz na instruowanie w szkołach. Wobec ogromnej liczby szkół powszechnych, szczególnie niżej zorganizowanych, dotarcie okręgowego instruktora do wszystkich było niepodobieństwem. Należy się spodziewać, że instytucja instruktorów obwodowych rozszerzy znacznie zasięg prac instruktorskich i pozwoli rozłożyć opiekę nad szkołami niżej zorganizowanymi, gdyż to jest właściwym jej celem i z myślą o tym celu zostanie powołana do życia.

Prace okręgowych instruktorów obejmą nadal konferencje z kierownikami szkół, kierownikami ośrodków, oraz wizytacje. Przewiduje się również organizowanie kilkudniowych kursów, szczególnie w środowiskach większych.

Dla ujednostajnienia prac instruktorów obwodowych zostanie zwołana specjalna konferencja, na której otrzymają oni wytyczne dla swych prac. Projektuje się również urządzenie w okresie

zimowym kursu wychowania fizycznego dla inspektorów szkolnych.

W miesiącu lipcu — jak corocznie — odbędzie się wakacyjny kurs wychowania fizycznego dla nauczycieli szkół powszechnych w Andrychowie.

Szkoły średnie ogólnokształcące. Głównym instrumentem pracy są tu ośrodki metodyczne. Dla ustalenia kierunku ich pracy zostanie zorganizowany w najbliższym czasie zjazd kierowników ośrodków, gdzie zostaną zreferowane zamierzenia poszczególnych ośrodków, uwzględniające specjalne potrzeby swych rejonów, jak również wytyczne ogólne, które będą realizowane na terenie całego Okręgu.

Czynione są starania o utworzenie ogniska metodycznego wychowania fizycznego w Krakowie, które byłoby placówką doszkalania nauczycieli w zakresie metodyki i dydaktyki przedmiotu. Jednym z najpilniejszych jego zadań byłoby zorganizowanie czytelnictwa fachowego wśród nauczycieli. Na to, by ośrodki mogły dobrze spełnić swą misję w zakresie doszkolenia, brak im przede wszystkim bibliotek. Gdyby każdy z ośrodków próbował zakładać bibliotekę, wysiłki te, ze względu na zupełny brak funduszy, pozostałyby bez rezultatu. Przy utworzonym w Krakowie ognisku dałoby się natomiast założyć bibliotekę większą, a jednym z zadań ogniska byłoby zorganizowanie wysyłki książek do ośrodków, dobierając je według zagadnień przepracowanych w ośrodkach.

Zamierza się zorganizować dwa kursy dla nauczycieli: jeden zimowy, narciarski, w Jurgowie,

w schronisku Ministerstwa W. R. i O. P. (w 2 grupach: elementarnej, instruktorskiej), połączony z egzaminem na instruktora narciarstwa, drugi letni w Andrychowie, przy czym punkt ciężkości spoczywałby na tych działach wych. fiz., które wciąż jeszcze szwankują, oraz na tych, które zostały wprowadzone w programie licealnym. W zakresie wizytacji główna uwaga będzie skierowana na licea pedagogiczne oraz na siły młode, odbywające praktykę przedegzaminacyjną.

Szkoły zawodowe są objęte również wpływem ośrodków metodycznych, jednak ze względu na najczęściej gorsze warunki pracy, a przede wszystkim ze względu na odmienne zadania wychowania fizycznego, wymagają odrębnego traktowania w zakresie pewnych zagadnień. Oprócz więc udziału w pracy ośrodków i ewentualnie w kursie wakacyjnym, jest w planie 2- lub 3-dniowa konferencja dla nauczycieli szkół zawodowych, gdzie byłby omówione zagadnienia specjalne, dotyczące szkół tego typu.

W zakresie wizytacji również więcej czasu poświęci się szkołom zawodowym i doksztalającym; obok liceów pedagogicznych, będzie to najważniejsza dziedzina tegorocznej pracy wizytacyjnej.

Szczególnie dużo uwagi poświęci się w tym roku *sportowi szkolnemu*. Jakkolwiek w tej chwili nie jest aktualna sprawa tworzenia nowych Szkolnych Klubów Sportowych, to jednak kluby już istniejące będą otoczone większą niż dotychczas opieką; również będą poczynione starania, by kluby te istotnie mogły stworzyć warunki dla uprawiania sportu przez młodzież szkolną.

II. Instruktariat harcerek.

W roku 1936/37 wszedł w życie nowy statut Z. H. P. Statut ten wprowadza nowe formy współpracy władz harcerek i szkolnych. Zadaniem instruktorki harcerstwa będzie w roku 1937/38 dążenie do skoordynowania pracy szkoły i harcerstwa oraz wydatna pomoc instruktorska opiekunom drużyn harcerek w szkołach. W związku z tym zamierza się:

- 1) Opracować na podstawie nowego statutu Z. H. P. nową instrukcję harcerek drużyn szkolnych. Instrukcja będzie regulowała współpracę i stosunek harcerstwa i szkoły i będzie dostosowana odpowiednio do potrzeb szkoły powszechnej, średniej i zawodowej. Instrukcja będzie miała do czasu wydania takiej przez Ministerstwo W. R. i O. P. charakter tymczasowy.
- 2) Opracować dla szkół wykaz literatury harcerek młodzieżowej i literatury o charakterze instrukcyjnym (dla opiekunów drużyn i nauczycieli).
- 3) W ramach szkoły Instruktorskiej Harcerskiej w Górkach Wielkich zorganizować udział nauczycieli — kandydatów na instruktorki harcerek w kursach Chorągwi Krakowskiej, Kieleckiej i Zagłębiowskiej.
- 4) Zorganizować wakacyjny kurs nauczycielski ogólny.

- 5) Grupować akcję obozową harcerek na terenach potrzebujących społecznej pracy młodzieżowej.

Na terenie harcerstwa *w szkołach powszechnych* planuje się:

- 1) zorganizowanie w inspektoratach (Kraków m., Końskie, Mielec, Miechów, Nowy Targ, Nowy Sącz, Ostrowiec i Sosnowiec) konferencji poświęconych omówieniu stanu ruchu harcerek i ruchowego w szkołach, formom współpracy władz szkolnych i harcerek, roli opiekuna w szkole i delegata inspektora szkolnego w zarządach obwodów Z. H. P. W konferencjach wezmą udział inspektor szkolny, jeden z pracowników pedagogicznych, sprawujący opiekę nad harcerstwem, hufcowi, nauczyciele zaawansowani w pracy harcerek na terenie obwodu, delegat Zarządu Obwodu Z. H. P.
- 2) Na konferencjach kierowników szkół z obwodu poświęconym sprawom ogólnowychowawczym przedstawić rolę ruchu ruchowego i harcerstwa w szkole. (Ostrowiec, Kielce, Radom, Nowy Sącz).
- 3) Zorganizować konferencję harcerek w czasie wakacji dla pracowników pedagogicznych w inspektoratach.
- 4) prowadzić ewidencję bezrobotnych nauczycieli (ek) posiadających kwalifikacje harcerek.

W drużynach *szkół średnich* pogłębić pracę harcerek przez dokładne zapoznanie opiekunów drużyn z programami prac harcerek wśród starszej młodzieży szkolnej w wieku od 16—18 lat. W związku z tym projektuje się:

- 1) Zorganizowanie konferencji opiekunów drużyn poświęconych tym sprawom w 8miu środowiskach (Częstochowa, Biała, Kraków, Kielce, Nowy Sącz, Radom, Tarnów, Ostrowiec).
- 2) Zorganizować wśród młodzieży pierwszych klas liceów pedagogicznych zastępy harcerek. Na konferencjach z opiekunami tych drużyn omówić rolę drużyny w liceum pedagogicznym i wytyczne pracy w takiego typu drużynach.

W dziale *szkolnictwa zawodowego* projektuje się:

- 1) Zapoznanie opiekunów drużyn w szkołach typu licealnego z zasadami programów harcerek dla chłopców starszych.
- 2) Zorganizowanie w Krakowie i Kielcach konferencji opiekunów drużyn szkół zawodowych, poświęconej omówieniu dotychczasowej pracy na terenie harcerstwa w szkołach zawodowych typu gimnazjalnego.
- 3) zorganizować w porozumieniu z władzami harcerek harcerek drużyny w szkołach doksztalających.

III. Dział higieny.

W dziale higieny szkolnej w ramach ogólnego programu pracy na pierwszy plan wysuwają się następujące zagadnienia:

- 1) W szkołach powszechnych poprawa urządzeń sanitarnych, przede wszystkim studzien i ustępów oraz należyte wykorzystanie istniejących już tego rodzaju urządzeń jak kąpieliska, szatnie itp.
- 2) W szkołach powszechnych, pozbawionych stałej opieki lekarskiej, koordynacja pracy nauczycieli z lekarzami — periodicznie odwiedzającymi szkoły, oraz z ośrodkami zdrowia, celem umożliwienia zbadania i leczenia dzieci słabowitych.
- 3) Propaganda w kierunku rozszerzenia akcji dożywiania zwłaszcza na terenie szkół wiejskich. Organizowanie kąpeli — udostępnienie młodzieży kąpielisk publicznych.
- 4) W szkołach średnich w zakresie akcji przeciwgruźliczej zorganizowanie zbiorowych badań metodą rentgenowską wszystkich kandydatów nauczycielskich, oraz młodzieży mieszkającej w bursach i internatach.
- 5) Rozszerzenie pomocy dentystycznej drogą tworzenia nowych gabinetów dentystycznych, oraz kontaktu z instytucjami samorządowymi i społecznymi, celem umożliwienia i ułatwienia młodzieży szkolnej korzystania z istniejących już w tym kierunku urzędów (n. p. wyznaczenie w Ubezpieczalniach Społecznych osobnych godzin dla młodzieży).
- 6) W kilku większych miastach Okręgu zorganizowanie sekcji lekarzy szkolnych przy istniejących już tamże ośrodkach wychowania fizycznego, celem bliższej współpracy z wychowawcami fizycznymi i komendantami (komendantkami) hufców szkolnych.
- 7) W kierunku propagandy higieny przewiduje się kurs dla nauczycieli szkół powszechnych, oraz wykłady lekarzy szkolnych dla kół rodzicielskich.
- 8) W zakresie wizytacji zwrócona będzie uwaga przede wszystkim na zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe, szkoły powszechne, bursy i internaty.

Kronika.

Szkolnictwo powszechne.

5 października odbyło się pod przewodnictwem Kuratora Okręgu Szkolnego posiedzenie Wydziału szkolnictwa powszechnego, na którym ustalono plan pracy na 1937/38 rok szkolny oraz omówiono wyniki przeprowadzonych inspekcji w miesiącu wrześniu. Inspekcje stwierdziły, że rok szkolny we wszystkich obwodach szkolnych rozpoczęto normalnie, szkoły zorganizowały pracę, frekwencja w pierwszej połowie września była zadowalająca, w drugiej połowie września spadła z powodu kopanek, zaopatrzenie szkół w podręczniki jeszcze niedostateczne, szczególnie w szkołach I stopnia.

W czasie od 2 do 10 października odbył się Tydzień Szkoły Powszechnej poświęcony propagandzie i zbiórce pieniężnej na rzecz budowy publicznych szkół powszechnych i zaopatrywania szkół w pomoce naukowe. Prasa wszystkich kierunków zajęła bardzo przychylnie stanowisko w sprawach szkolnictwa powszechnego, a całe społeczeństwo chętnie składało datki na budowę szkół i pomoce naukowe. W okresie Tygodnia Szkoły Powszechnej 2064 publicznych szkół powszechnych otrzymało konieczne narzędzia do zajęć praktycznych. W przygotowaniu są mapy Europy, które w najbliższym czasie będą rozesłane do szkół. W tymże czasie szereg gmin oddało do użytku szkolnego nowowyprowadzone budynki szkolne i izby szkolne. Na wyróżnienie zasługuje gmina Dźbów w powiecie częstochowskim, która wykończyła 3 nowe budynki szkolne.

Od 8 do 30 października wizytatorzy szkół zbadali w Inspektoratach szkolnych sprawozdania

z organizacji publicznych szkół powszechnych w 1937/38 r. szk., zaprojektowali sieć szkół zbiorowych i oddziałów filialnych, zebrali materiały do ustalenia liczby koniecznych etatów nauczycielskich i godzin nadliczbowych na 1938/39 rok szk., ustalili plan budownictwa szkolnego w obwodach na 1938 rok, oraz omówili plany pracy inspektorów szkolnych na 1937/38 rok szkolny.

Komisja egzaminacyjna przy Państwowym Wyższym Kursie Nauczycielskim w Krakowie przeprowadziła egzaminy dla eksternów. Do egzaminu zgłosiło się 44 nauczycieli.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące oraz zakłady kształcenia nauczycieli.

W ciągu mm. września i października wizytatorzy dokonali inspekcji wszystkich szkół w Okręgu. Pedagogia i licea pedagogiczne były nadto inspekcjonowane przez wizytatora ministerialnego p. Szulczyńskiego. Naczelnik Gałęcki obok szkół swego rejonu inspekcjonował w pomienionym czasie gimnazjum miejskie w Jordanowie, wszystkie szkoły średnie oraz zakłady kształcenia nauczycieli w Białej, w Krakowie zaś gimnazja Instytutu Marii oraz imienia św. Rodziny.

W dniu 9-go października odbyła się w Zakopanem uroczystość 25-lecia gimnazjum państwowego, zorganizowana z inicjatywy i staraniem miejscowego Koła T. N. S. W., połączona z aktem nadania szkole nazwy „imienia prof. Oswalda Balcera”. Na uroczystości byli obecni P. Kurator Stypiński oraz P. Naczelnik Gałęcki.

W dniach 3-go października — w Gorlicach, a — 23-go w Tarnowie odbyły się uroczystości

25-lecia harcerstwa. W Gorlicach Kuratorium reprezentował wiz. Bryda, w Tarnowie — wiz. Wierzbicki.

W dniu 17-go października odbyła się w Brzesku uroczystość poświęcenia i oddania do użytku nadbudowanej części gmachu gimnazjum państwowego, wzniesionej staraniem i funduszami Komitetu Rodzicielskiego. Kuratorium na uroczystości reprezentował p. wiz. Wierzbicki.

Od połowy października obowiązki dyrektora gimnazjum państwowego w Zakopanem objął Dr Henryk Sędziwy, dotychczasowy nauczyciel Korpusu Kadetów w Rawiczu.

Gimnazjum Wydziału Powiatowego w Jędrzejowie, które w niedalekiej przyszłości ma być upaństwowione, otrzymało poraz pierwszy na rok bieżący od Ministerstwa W. R. i O. P. tytułem subydium 5 etatów nauczycielskich.

Oświata Pozaszkolna.

W dniu 25 września b. r. odbyła się w Warszawie w Ministerstwie W. R. i O. P. konferencja poświęcona sprawom kształcenia przedpoborowych. Zagadnienie to zainicjowane już w ubiegłym roku szkolnym, jakkolwiek w terminie spóźnionym, bo dopiero w miesiącach zimowych, znalazło mimo to żywe echo wśród pracowników oświatowych, którzy niebawem podjęli trud praktycznego realizowania hasła „moralnego dobrostwa społeczeństwa” przez walkę z analfabetyzmem przedpoborowych. Akcja rozpoczęta w ub. roku szkolnym prowadzona będzie obecnie w dalszym ciągu w sposób zorganizowany i oparty o doświadczenia roku poprzedniego. To też konferencja, która odbywała się przy udziale delegatów Ministerstwa Spraw Wojskowych, zajęła się omówieniem konkretnych środków i sposobów, któreby zapewniły jak najpełniejsze wyniki rozpoczętej pracy i dostarczyły armii obywateli należycie przygotowanych do spełnienia swych obowiązków wobec Państwa.

Ponieważ akcja walki z analfabetyzmem wśród młodzieży przedpoborowej prowadzona jest przede wszystkim przy pomocy osobnych kursów dla analfabetów i półanalfabetów, wobec tego przedyskutowano szczegółowo zagadnienia związane z propagandą kursów, frekwencją na nich, rejestracją przedpoborowych analfabetów, dostarczeniem koniecznych pomocy rzeczowych i funduszy na wynagrodzenie osób uczących na tych kursach. Sprawy te po odpowiednim opracowaniu przez Ministerstwo W. R. i O. P. zebrane zostaną we formie wytycznych i wskazań w instrukcji dokształcania przedpoborowych, która ukaże się w najbliższym czasie jako uzupełnienie instrukcji zeszlatorocznej, stanowiąc podstawę dla pracowników oświatowych w pracy na kursach.

Jako delegaci Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego wzięli udział w konferencji p. p. T. Kołakowski i dr M. Siemieński z Oddziału Oświaty Pozaszkolnej.

W związku z powyższą konferencją rozpoczęte już zostało przez władze szkolne organizowanie

kursów dla przedpoborowych zwłaszcza w południowych (podgórskich) powiatach województwa krakowskiego wykazujących najwyższy procent analfabetów. Celem ułatwienia pracownikom oświatowym zorganizowania sobie zajęć na wymienionych kursach i zorientowania ich w programie pracy odbędą się w miesiącu listopadzie jednodniowe konferencje przeznaczone dla tych zwłaszcza osób, które po raz pierwszy zamierzają prowadzić kursy systematycznego nauczania dla młodzieży pozaszkolnej i dorosłych.

Wychowanie fizyczne.

W czasie od 5-go do 31 lipca odbył się wakacyjny kurs wychowania fizycznego dla nauczycieli szkół powszechnych w Andrychowie, w którym wzięło udział 51 nauczycieli. Kurs ten był wizytowany przez Wizytatora Ministerialnego p. M. Krawczyka.

Z początkiem roku szkolnego, w dniach 17 i 18 września odbył się dwudniowy zjazd okręgowych wizytatorów i instruktorów wychowania fizycznego w Warszawie. Zjazd otworzył p. wiceminister Ferek Błęszyński, obradom przewodniczył dyrektor departamentu dr Pollak. Główne tematy obrad, to: wychowanie fizyczne w przedszkolach i seminariach dla wychowawczyń przedszkoli, w szkołach specjalnych, szkołach zawodowych i dokształcających; zajęcia popołudniowe i przysposobienie sportowe, kursy wakacyjne wychowania fizycznego, wreszcie studia wyższe wych. fiz. (Centralny Instytut, Studia uniwersyteckie w Krakowie i Poznaniu).

W czasie od 5-go do 16-go października przebywał w okręgu krakowskim Wizytator Ministerialny p. M. Krawczyk, który zwizytował w towarzystwie okręgowych instruktorów wych. fiz. szereg szkół w Krakowie, Myślenicach, w obwodzie nowotarskim, w Zakopanem, Radomiu i Koziencach.

W najbliższym czasie zostaną zorganizowane kursy dochodzące wychowania fizycznego dla nauczycieli szkół powszechnych w Krakowie; będą to kursy dwóch typów: pierwszy przeznaczony dla wychowawców klas niższych, drugi — dla nauczycieli prowadzących wychowanie fizyczne w klasach wyższych.

Harcerstwo.

W czasie od 27 czerwca do 18 lipca b. r. odbył się w Niedzicy na terenie Spisza harcerski kurs nauczycielski. Wzięło udział 27 nauczycieli. W tej miejscowości odbyła się harcerska konferencja dla pracowników pedagogicznych w Inspektoratach szkolnych. W konferencji wzięło udział 18 inspektorów szkolnych. Obydwie imprezy zorganizowane były w formie harcerskich obozów i dały uczestnikom możliwość przeżycia harcerskiego obozowania. Konferencja inspektorska omówiła dokładnie rolę inspektora szkolnego w organizowaniu opieki nad harcerstwem w szkołach powszechnych swojego obwodu. Kierownikiem obozu i kon-

ferencji był Dr Władysław Szczygieł, instruktor harcerstwa. Kurs nauczycielski zwizytował Pan Kurator J. Stypiński, konferencję Pan Wizytator Dr Skalski Stanisław. Akcja obozowa instruktorska męska odbyła się na terenie Spisza (Łapsze N. Niedzica), akcja obozowa instruktorska żeńska na terenie Łemkowszczyzny (powiat gorlicki i okolica Rymanowa). Obydwie akcje przeprowadziły pracę społeczną na terenie tamtejszej młodzieży i ludności. Grono instruktorskie z terenu województwa kieleckiego podjęło się w kilkunastu wypadkach kierować akcją wychowawczą na koloniach organizowanych dla młodzieży nieharcerskiej. Wyniki tej akcji wypadły dodatnio. (Bliżej w sprawozdaniu z kolonii). Obozy drużyn harcerskich szkół z Okręgu odbyły się na terenie całej Polski. Obozów było 158. Wzięło w nich udział 3924 harcerek i harcerzy. (Obliczenia dotychczasowe).

Zagadnienia harcerstwa (metody i roli harcerstwa w szkole) przedstawiono na 6-ciu kursach organizowanych przy końcu feryj szkolnych przez K. O. S. K. dla kandydatów na nauczycieli, obejmujących obecnie obowiązki nauczycielskie w szkołach.

Nowy rok szkolny rozpoczęło harcerstwo pod hasłem pogłębienia pracy wśród starszej młodzieży, stworzenia osobnych tego typu oddziałów, planów

pracy opartych na samokształceniu, wędrownictwie i pracy społecznej. We wrześniu odbyły się odprawy hufcowych w Radomiu, Będzinie i Kielcach dla chorągwi z województwa kieleckiego.

Higiena.

W związku z organizacją zakładów kształcenia nauczycieli wszczęta została akcja zapobiegawcza celem zwalczania gruźlicy wśród kandydatów na nauczycieli. Umiejętna, zdrowotna selekcja kandydatów jest sprawą niezmiernie ważną ze względu na wysoki odsetek zgruźliczenia, zwłaszcza młodych nauczycieli. Ponieważ jednak wykrycie wczesnych i nieznacznych zmian gruźliczych, przeważnie możliwe jest dopiero przy zastosowaniu metody radiologicznej, postanowiono przeprowadzić zbiorowe badania kandydatów nauczycielskich przy pomocy prześwietlenia rentgenem.

Realizację tego zadania umożliwiło ofiarne stanowisko II Kliniki Chorób Wewn. U. J. Prof. Latkowskiego, a na prowincji Ubezpieczalni Społecznych, dzięki czemu kilkaset młodzieży zostało bezinteresownie zbadanych metodą rentgenowską.

Prócz kandydatów nauczycielskich przewiduje się przeprowadzenie zbiorowych badań tą metodą również i młodzieży mieszkającej w bursach i internatach.

Wykaz dzieł nabytych

przez Centralną Bibliotekę Nauczycielską O. S. K. w czasie od dnia
1 września 1937 r. do dnia 1 października 1937 r.

- Almack C. John:** Wychowanie obywatelskie.
- Birkenmajer Józef:** Bogarodzica dziewica. 1937.
- Bohucki Jan:** Okres przygotowawczy w kl. I-szej szkoły powszechnej. 1935.
- Bujak Franciszek:** O naprawie ustroju rolnego w Polsce. 1918.
- Bystron Jan St.:** Artyzm pieśni ludowej. 1921.
- Chmielewski Samuel:** Stan szkolnictwa wśród żydów w Polsce. 1937.
- Dottrens Robert:** Le progrès a l'école: selection des élèves ou changement des méthodes? 1936.
- Gdańsk, przeszłość i teraźniejszość.** Praca zbiorowa pod redakcją Stanisława Kutrzeby. 1928.
- Głuska Dorota i Goryński Ludwik:** Sposoby poznania dziecka. Metody badań psychologicznych. 1937.
- Janowski Aleksander:** Warszawa.
- Jażdżewski Konrad:** Co to jest prehistoria i w jaki sposób bada przeszłość. 1934.
- Kainz Friedrich:** Personalistische Aesthetik. 1932.
- Karłowska Zofia:** Wychowawcze wartości teatru szkolnego. 1937.
- Karpińska Aleksandra:** Co każdy wiedzieć powinien z naszej archeologii przeddziejowej. 1927.
- Kochanowski J. K.:** Humanizm a człowiek. Spostrzeżenia i drogowskazy. 1937.
- Korbut Gabriel:** Wstęp do literatury polskiej. (Zarys metodyki badania literatury). 1924.
- Lindworsky Jan Ks.:** Psychologia eksperymentalna. Przełożył Ks. Marian Piechowski. Przejrzał Ks. Józef Chechelski. 1933.
- Litwin A. i Wiącek S.:** Praca domowa ucznia szkoły powszechnej. 1935.
- Łempicki Stanisław:** Polski ideał wychowawczy. 1937.
- Małczyńska Ewa:** Nauczanie historii w szkole średniej. 1937.
- Montessori Maria:** L'enfant. Traduit de l'italien par Georgette J—J. Bernard. 1936.
- Ministerstwo Opieki Społecznej:** Polityka społeczna Państwa Polskiego. 1918—1935, rok 1935.
- Nowogrodzki Stanisław:** Rządy Zygmunta Jagiellończyka na Śląsku i w Łużycach. 1499—1506. 1937.
- Otrębski Jan i Safarewicz Jan:** Gramatyka historyczna języka łacińskiego, cz. I. 1937.
- Pawłow Iwan, Sherrington Ch. S., Adrian E. D.:** Mózg i jego mechanizm. Przełożyli, wstępem

- zaopatrzyli Dr Jerzy Konorski i Dr Stefan Miller. 1935.
- Pfahler Gerhard:** Erbcharakterkunde, Gestaltpsychologie und Integrationstypologie. 1937.
- Piasecki Eugeniusz:** Zarys teorii wychowania fizycznego. 1935.
- Piechal Marian:** O Norwidzie. 1937.
- Przybylski A.:** Wojna polska 1918—1921. 1930.
- Rostworowski Stanisław i Stablewski Stefan:** Rolnictwo i wojna. 1937.
- Rybarski Roman:** Skarbowość Polski w dobie rozbiorów. 1937.
- Rzepiński Stanisław:** Pamiętnik pięćdziesięcioletniej polskiej pracy pedagogicznej. — 1885 do 1935. 1937.
- Schneersohn F.:** Samotność i nuda w życiu dzieci.
- Schneider Ernst:** Psychodiagnostisches Praktikum für Psychologen und Pädagogen. Eine Einführung in Hermann Rorschachs Formdeuterversuch. 1936.
- Schneider Friedrich:** Bildungskräfte im Katholizismus der Welt seit dem Ende des Krieges. 1936.
- Seignobos K.:** Dzieje polityczne Europy współczesnej. Rozwój stronnictw i form politycznych 1814—1899. Przekład redagowany i uzupełniony (historią lat 1896—1899) przez Jana Steckiego. 1900.
- Smith—Kendall:** Chemia nieorganiczna. Tłumaczył Staronka Wilhelm. 1937.
- Spearman C.:** The abilities of man their nature and measurement. 1932.
— The nature of intelligence and the principles of cognition. 1927.
- Struktura społeczna wsi polskiej.** 1937. Praca zbiorowa.
- Umiałowski Roman:** Granice polityczne, naturalne i obronne w czasach pokoju i wojny. 1925.
— Terytorium Polski pod względem wojskowym. 1921.
- Wałek Czarnecki T. i Witkowski Stanisław:** Dzieje greckie.
- Zaborski Bogdan:** O kształtach wsi w Polsce i ich rozmieszczeniu. 1927.
- Z pracy państwowych seminariów nauczycielskich w Polsce.** Praca zbiorowa. 1937.
-
-

Centralna Biblioteka Nauczycielska

Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego w Krakowie

Biblioteka posiada około 38.000 tomów dzieł naukowych i prenumeruje 76 czasopism w języku polskim i obcych.

Wykupienie legitymacji (à 1 zł) uprawnia do bezpłatnego korzystania z Biblioteki i Czytelni czasopism C. B. N.

Prawo korzystania z Biblioteki przysługuje nauczycielstwu wszelkiego typu szkół państwowych, oraz urzędnikom Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego. Nauczyciele szkół prywatnych, oraz słuchacze kursów pedagogicznych wykupują legitymacje, uprawniające do korzystania z Biblioteki za przedłożeniem zaświadczenia swych dyrekcji.

Zamówione książki wysyła Biblioteka pocztą, po uzyskaniu gwarancji od dyrekcji, Inspektoratów, lub kierownictw szkół, że za ich zwrot biorą odpowiedzialność.

Biblioteka zaopatrzona jest w dzieła z wszystkich dziedzin wiedzy, jednak specjalnością jej są dzieła: pedagogiczny, czasopism, archiwum podręczników szkolnych, oraz oświaty pozaszkolnej.

O świeżo nabytych dziełach zawiadamia Biblioteka nauczycielstwo za pośrednictwem „Dziennika Urzędowego“.

WYPOŻYCZALNIA i CZYTEL尼亚

otwarte:

codziennie (z wyj. niedziel i świąt)

od godz. 9·30 — 13 i od 16 — 19.

Centralna Biblioteka Nauczycielska

Kuratorium Okręgu Zikolnaga Krakowskiego w Krakowie

Odbito w Zakładach Graficznych „Styl” w Krakowie
ul. Krupnicza 6 Telefon 111-02

WYDZIAŁ NAUCZYCIELSKI
KRAKÓW